

Informovanost rodičů o připravenosti dítěte na vstup do základní školy

Šárka Skovajsová

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Šárka Skovajsová
Osobní číslo: H17850
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Informovanost rodičů o připravenosti dítěte na vstup do základní školy

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury zabývající se spoluprací mateřské školy a rodiny.
Vymezení teoretických východisek o komunikaci učitele a rodiče týkající se připravenosti dítěte na vstup do základní školy.
Příprava metodiky empirické části, stanovení výzkumného cíle a výzkumných otázek.
Realizace kvantitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím dotazníku s rodiči.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Čapek, R. (2013). *Učitel a rodič: Spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada.
Dyches, T., Carter, J., & Prater, M. (2011). *A Teacher's Guide to Communicating with Parents: Practical Strategies for Developing Successful Relationships*. Pearson Education.
Lažová, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči*. Praha: Portál.
Sedláčková, H., Syslová, Z., & Štěpánková, L. (2012). *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer.
Syslová, Z. (2012). *Autoevaluace v mateřské škole: cesta ke kvalitě vzdělávání*. Praha: Portál.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Beáta Deutscherová, MBA**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 4. října 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2020

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 15.4.2020

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce má teoreticko-empirický charakter. Cílem práce je zjistit informovanost rodičů o připravenosti dítěte na vstup do základní školy. Teoretická část objasňuje základní pojmy školní připravenosti a zralosti, dále charakteristiku dítěte předškolního věku a jeho vývoj dovedností a schopností. V teoretické části jsou sumarizovány poznatky o jednotlivých oblastech školní zralosti, které se váží k dané problematice. Závěr teoretické části se zabývá spoluprací rodiny a školy. Část empirická prezentuje výsledky kvantitativně orientovaného výzkumu, které byly zjišťovány pomocí dotazníkového šetření s rodiči. Analýzou a zpracováním dat bylo zjištěno, že rodiče jsou dostatečně informovaní v oblastech školní zralosti a připravenosti dítěte předškolního věku. Nejasnosti rodičů se však vyskytují v oblasti rozhodování o odkladu povinné školní docházky a sluchové analýzy dítěte předškolního věku.

Klíčová slova: školní připravenost, školní zralost, dítě předškolního věku, zápis do první třídy, spolupráce rodiny a školy

ABSTRACT

The bachelor thesis has a theoretical-empirical character. The aim of the work is to find out the parents' awareness of the child's readiness to enter primary school. The theoretical part clarifies the basic concepts of school readiness and maturity, as well as the characteristics of the preschool child and his development of skills and abilities. The theoretical part summarizes the knowledge about individual areas of school maturity, which is related to the issue. The conclusion of the theoretical part deals with the cooperation of family and school. The empirical part presents the results of quantitatively oriented research, which were determined using a questionnaire survey with parents. The analysis and processing of data revealed that parents are sufficiently informed in the areas of school maturity and school readiness of the child. However, parents are uncertain in the area of deciding on the postponement of compulsory schooling and the child's auditory analysis.

Keywords: school readiness, school maturity, preschool child, school enrolment, cooperation between family and school

Chtěla bych poděkovat své vedoucí bakalářské práce Mgr. Beátě Deutscherové, MBA, za její cenné rady, vstřícnost a odbornost, které mi poskytovala během psaní této práce. Velké poděkování, patří také všem rodičům, kteří si našli chvíli čas a vyplnili můj dotazník. Především ale děkuji své rodině a partnerovi, kteří mi byli velkou oporou, jak v průběhu studia, tak při psaní bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	13
1.1 FYZICKÝ VÝVOJ.....	13
1.2 MOTORICKÝ VÝVOJ.....	14
1.4 EMOCIONÁLNÍ A SOCIÁLNÍ VÝVOJ	17
1.5 HRA.....	18
2 ŠKOLNÍ ZRALOST A PŘIPRAVENOST DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	19
2.1 ŠKOLNÍ ZRALOST.....	19
2.1.1 Oblasti školní zralosti.....	20
2.1.2 Tělesný vývoj.....	20
2.1.3 Poznávací (kognitivní) funkce	21
2.1.4 Práceschopnost dítěte	25
2.1.5 Osobnost dítěte.....	25
2.2 UKOTVENÍ ŠKOLNÍ ZRALOSTI V RVP PV.....	25
2.3 ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOST	26
2.4 ŠKOLNÍ NEZRALOST.....	27
3 ZAHÁJENÍ POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY	28
3.1 ZÁPIS DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY.....	28
3.2 ODKLAD POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY	29
4 SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY.....	30
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	32
5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU.....	33
5.1 CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	33
5.2 VÝZKUMNÁ METODA	34
5.3 VÝZKUMNÝ VZOREK A JEHO CHARAKTERISTIKA	34
5.4 SBĚR DAT	34
6.1 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT.....	36
7 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU, DISKUZE A LIMITY	51
7.1 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	52
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	54
SEZNAM GRAFŮ	58
SEZNAM TABULEK.....	59

SEZNAM PŘÍLOH.....	60
---------------------------	-----------

ÚVOD

Vstup do základní školy je pro dítě předškolního věku velkou událostí. Dítě ukončuje velmi důležitou etapu svého života a vstupuje do etapy nové a neznámé. Zahájení školní docházky je pro dítě první důležitou a zároveň náročnou zkouškou. Než dítě vstoupí do systému primárního vzdělávání je nezbytné, aby bylo na nároky vzdělávání připraveno. Příprava dítěte na školu začíná již v mateřské škole. Dítě zde rozvíjí klíčové oblasti, které jsou podmínkou při vstupu do školy.

Přípravenost a zralost dítěte na vstup do školy však není podmíněna pouze správným úchopem tužky či zavázáním tkaniček u bot. Jedná se o celkovou zralost a připravenost dítěte v oblasti tělesné a zdravotní, motorické, kognitivní a emočně-sociální. Vzájemná souhra těchto schopností a dovedností dítěte umožní snadnější adaptaci ve škole. Oblasti školní zralosti a připravenosti dítěte jsou však ovlivněny mnohými faktory. Pokud se jednotlivé oblasti u dítěte nevyvíjejí tak, jak mají či se nevyvíjejí vůbec, je nezbytné tomu věnovat zvýšenou pozornost, případně doporučit odklad povinné školní docházky.

Nejen pro dítě je vstup do školy velkým mezníkem. Taktéž rodiče jsou významnou součástí procesu při zahájení školní docházky. Měli by být dítěti motivací a především oporou. Rodiče by měli zajistit dítěti stabilní a harmonické prostředí. Společně s mateřskou školou by měli dítěti vytvořit podnětné prostředí zajišťující jeho rozvoj. Dobře fungující vztahy mezi rodinou a mateřskou školou jsou výhodou pro obě strany. Také dítě vnímá spolupráci rodičů se školou, získává respekt k autoritám a kladný vztah ke škole.

Bakalářská práce má za cíl zjistit informovanost rodičů o připravenosti dítěte na vstup do ZŠ. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části, v kapitole první, je popsán vývoj dítěte předškolního věku v jednotlivých oblastech. Kapitola druhá se zaměřuje na definici školní připravenosti a zralosti dítěte. Následuje podkapitola o oblastech školní zralosti, které jsou zde konkrétně popsány. Dále jsou uváděny konkrétní dovednosti, které by mělo dítě při vstupu do základní školy zvládnout. Třetí kapitola je věnována charakteristice zahájení školní docházky, včetně zápisu do základní školy a odkladu školní docházky. Poslední kapitola se zabývá spoluprací rodiny školy.

Metodou dotazníkového šetření byla zjišťována informovanost rodičů o připravenosti dítěte na vstup do základní školy. Zajímalo nás, jak se rodiče s dětmi na vstup do základní školy připravují.

Dále pak, které konkrétní dovednosti dětí rodiče považují za klíčové při vstupu do základní školy. Mimo jiné bylo také zjišťováno, kde informace o zápisu do základní školy a odkladu školní docházky rodiče získávají.

Domníváme se, že rodiče budou dostatečně informovaní o školní připravenosti. Zároveň se ale také domníváme, že se v určitých oblastech informací objeví jisté nesrovnalosti.

Zjištěná data byla analyzována a pro přehlednost umístěna do tabulek, či grafů. Výsledky výzkumu jsou uvedeny v závěru práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Dovršením třetího roku života, nastává u dítěte předškolní období, které přetrvává až do jeho šesti let. Z hlediska tělesného a psychického vývoje se jedná o velmi významné období dítěte. Dochází v něm k řadě změn, zejména v oblasti organismu a psychiky dítěte. Podstatná většina těchto změn je nezbytná ke zvládnutí systematického vzdělávání samotného dítěte.

Za charakteristický znak tohoto vývojového období můžeme považovat rozvoj pohybových aktivit a rozvoj smyslového a citového vnímání, který se taktéž rozvíjí v rámci postupného uvolňování vázanosti dítěte na rodinu. Narušení vázanosti je dáno především vstupem do mateřské školy (Vágnerová, 2000 in Bartošová, 2018).

Vývoj předškolního dítěte můžeme rozdělit na dvě etapy, které jsou určeny novým sociálním zařazením dítěte. Mezi třetím a čtvrtým rokem, je to vstup do mateřské školy (dále jen MŠ), a po dovršení šestého roku dítěte, je to jeho nástup do ZŠ (Plevová, 2012).

V předškolním období dochází u dítěte ke zpomalení a harmonizaci vývoje, děti jsou taktéž velmi společenské, zvědavé a mají spoustu energie (Thorová, 2015).

1.1 Fyzický vývoj

Vývoj dítěte předškolního věku charakterizuje především rychlost změn týkající se jeho tělesné konstituce. Průměrná výška dítěte v tomto věku je 110-115 cm a váha 20-22 kg. V průměru průměru se hmotnost dítěte zvýší o 2-3 kg a vyroste o 5-7 cm za rok. Dříve baculaté tělo se mění ve štíhlé. Vznikají disproporce mezi růstem končetin, trupu a hlavy. Dítě na konci předškolního věku roste do délky – mluvíme o období „vytáhlosti“, prodlužují se horní i dolní končetiny, rozvíjí se podélná a příčná klenba nohy, pokračuje osifikace kostry, dokončuje se prořezávání mléčných zubů. V obličeji se projevují charakteristické rysy podobné dospělému člověku a specifické rysy získané po rodičích. Oční řasy jsou stejně dlouhé jako u dospělých, obočí je nedokonalé, vlasy jsou zpravidla světlejší než v dospělosti. Rozšiřují se ramena a chybí zúžení v pase. Hmotnost plic a srdce se zvyšuje 3x od hmotnosti při narození. V tomto věku se rovněž utváří obranyschopnost dítěte.

Přestavba těla je pro dítě velice psychicky i fyzicky náročná, je nutná zdravá a vyvážená strava, která dítěti dodá potřebné živiny (Smolíková, 2011).

1.2 Motorický vývoj

“Motorika ovlivňuje fyzickou zdatnost dítěte, výběr pohybových aktivit, zapojení do kolektivu dětí, do pohybových her.” (Šmardová & Bednářová, 2010)

V závislosti na intenzivním vývoji mozku, přesněji rozvoji mozkové kůry, která podmiňuje celý psychický vývoj, se také mění i pohybové funkce dítěte. Na počátku tohoto období jsou však pohyby rukou a nohou ještě nedostatečně koordinované, to se však v průběhu automatizuje. Dítě předškolního věku je neustále v pohybu, což dává možnost k zdokonalování **hrubé motoriky**. Stejně tak ostatní přemísťovací pohyby, jako skákání, běhání, výstup a sestup po schodech, pohyb po nerovném terénu, se dále zdokonalují. Na konci daného období, je již dítě schopno zvládat činnosti, které vyžadují složitější pohybovou koordinaci, jako například jízda na kole, lyžování, plavání, bruslení. Dítě tak, již bez větších potíží zvládne při chůzi po schodech střídat nohy, dokáže se při hře rozběhnout, otočit, zastavit.

Nezbytný je ovšem také rozvoj **jemné motoriky**, která dětem umožňuje zacházet s psacím náčiním, nůžkami, chytání a házení míče, či používání příboru při jídle. Zpravidla po ukončení čtvrtého roku se vyhraňuje převaha používání jedné ruky (lateralita). Před čtvrtým rokem dítě uplatňuje spíše obouřuční manipulaci a nemá vyhraněnou lateralitu. Můžeme ji například pozorovat při hře s míčem, kdy dítěti hodíme míč a dítě nám ho při prvním hodě, hodí pravou rukou a při dalším pokusu naopak levou rukou. Do pěti let se, ale zpravidla lateralita ujasní (Plevová, 2012).

Také vhodný úchop psacího náčiní, na něj přiměřeně vyvíjeného tlaku a vhodné posazení u stolu, je řazeno mezi důležité projevy grafomotoriky (Mertin, 2014).

Předškolní období je často považováno za zlatý věk dětské kresby. Dítě se v daném období nachází ve stadiu rané lineární kresby. Thorová (2015) uvádí charakteristická specifika kresby pro předškolní věk, kdy dítě nadměrně zdůrazňuje detaily, kresby mají rentgenový charakter, protože dítě nedokáže znázornit překrytí předmětů. Předškolní období je často považováno za zlatý věk dětské kresby (Thorová, 2015).

Kresba probíhá v několika fázích. Ve 2,5 letech začíná dítě používat koordinovanější a jemnější pohyby, které jsou zprvu hranaté, poté kulaté. Obvykle se již pokouší napodobit kresbu horizontální čáry. Ve 3 letech zvládne nakreslit kruh a také horizontální a vertikální čáru dle předlohy.

Dítě při kreslení používá pravidelné a souvislé pohyby, používá příčný úchop s nataženým ukazováčkem. Kreslí klikaté, ale i izolované čáry, mimo jiné vytváří různě orientované tvary, pohyby pak může cíleně vracet k výchozímu bodu.

Ve 4 letech dítě dokáže nakreslit hlavonožce, který představuje lidskou postavu (Krejčířová & Langmeier, 2006). V 5 letech se dítě dostává do stádia *konvenční dětské kresby*, kde si vytváří svůj osobitý styl, nejraději pak kreslí své zážitky (Thorová, 2015).

1.3 Kognitivní vývoj

Velmi intenzivně se rozvíjí i kognitivní (poznávací) procesy, jako jsou vnímání, paměť, představivost, pozornost a myšlení. Mezi nimi má zvláštní funkci pozornost, která je podmínkou pro zdárný průběh všech poznávacích procesů (Plevová, 2012).

U dítěte se v předškolním období rozvíjí schopnost asertivity a obrany. Občasné přetahování o hračku, agrese, posmívání, nebo provokace patří mezi běžné dětské projevy v daném období a jsou součástí jeho vývoje. Dítě se mnohem častěji zapojuje do skupinových her, kde jsou dány role, kterých se musí držet. Učí se skupinu vést, podřizovat se a projevovat v ní či zvládat neúspěch. Dítě je v předškolním období obvykle společenské a otevřeno novým známostem, rádo se seznamuje a spontánně věnuje společné hře. Dokáže již kategorizovat dle barvy, velikosti, počtu, nebo tvaru, vystihne dané vlastnosti předmětu. V jeho myšlení se často projevuje egocentrismus, centrace, neschopnost deduktivní logiky, či další specifické chyby v úsudku. S nadšením vykonává věci samostatně, projevuje radost z nezávislosti a úspěchu. Na druhou stranu je však stále fixováno na rodiče, rodinu a na delší separaci od nich si teprve zvyká (Thorová, 2015).

Vnímání dítěte předškolního věku je celostní (synkretické) a neanalytické. Hlavním předpokladem k rozvoji vnímání je vývoj mozku a celkové zrání centrální nervové soustavy. Ke konci tohoto období dochází ke změně celostního vnímání na diferencované. V oblasti zrakové a sluchové se rozvíjí analyticko-syntetická činnost. Zrakové vnímání dozrává na konci předškolního období, které se pak stává možným předpokladem pro čtení, psaní a celkově učení. Dítě je na konci předškolního věku schopno rozlišit různé detaily na obrázku, například barvu, tvar, či počet. V tomhle období dítě vidí lépe na dálku, zaostření čočky a určitá koncentrace pozornosti vyžaduje ale větší námahu, proto děti u rozlišování detailů neudrží dlouze pozornost. Daná schopnost je klíčová pro pozdější rozlišování písmen (Plevová, 2012).

Představivost hraje v předškolním období velkou roli, přičemž hranice mezi realitou a fantazií není jasně vymezena.

Dítě si často přizpůsobuje realitu svým potřebám a interpretuje ji bez ohledu na objektivní skutečnost (Plevová, 2012). Typickým jevem jsou v daném období konfabulace (Thorová, 2015).

“Vybavování představ je plynulejší, o čemž svědčí schopnost dítěte souvisle reprodukovat děj pohádky, popisovat prožité události” (Plevová, 2012).

Mimo jiné se usilovně rozvíjí i fantazijní představy, které se uplatňují především ve výtvarném projevu dítěte, či námětových hrách. Dítě si skrz fantazijní představy vysvětluje skutečnost. Na začátku předškolního věku dítěte je **pozornost** ovlivňována emocemi, je nestálá a přelétává. Stálost pozornosti není závislá pouze na věku dítěte, ale také na jeho temperamentu a druhu aktivity, kterou dítě v danou chvíli vykonává. Dítě ještě stále není schopno zaměřit svou pozornost na více aspektů současně (Oravcová, 2010 in Plevová, 2012).

U dítěte dochází v předškolním období také k výrazným vývojovým změnám v **myšlení**. Dítě již opouští předpojmové myšlení a přechází na myšlení názorné a intuitivní. Stále převládá egocentrismus, kdy má dítě problém přijmout názor druhých. Vše vidí jen ze své vlastní perspektivy, nedokáže se vžít do pohledu jiné osoby. Egocentrismus je mezistupněm ve vývoji dítěte, každé dítě si jím projde (Heidbrink, 1997 in Šmelová, 2012). Myšlení dítěte se v předškolním období opírá především o smyslové vnímání. Dítě ještě není schopno provádět myšlenkové logické operace z tohoto důvodu je tohle období nazýváno jako prelogické, či předoperační. Rozvíjí si početní dovednosti, pomocí počítání na prstech, s předměty, na počítadle. Průměrné předškolní dítě dokáže spočítat 10 předmětů (Thorová, 2015). Co ale dítě dokáže je vyvozovat závěry, kdy závisí na názornosti a konkrétnosti činnosti. Dítě dokáže chápat a porozumět tomu, co si fyzicky vidělo a osahalo (Plevová, Petrová 2010).

Ke konci období je již dítě schopno myšlenkových operací, rozvíjí se totiž pojmové myšlení. Začíná chápat, že některé předměty mají společný název, jako hračky, auta, zelenina, ovoce. Je přirozené, že se v pojmotvorné činnosti ale ještě budou vyskytovat chyby, může jít například o předčasné zevšeobecňování. Jedná se o to, že pokud dítěti například řekneme, že pán, který neměl koupennou jízdenku, jel načerno, dítě poté na základě poznatku předpokládá, že my jedeme na bílo (Plevová, 2012).

V předškolním období se výrazně zdokonaluje **řeč** dítěte. Charakteristický je pro počátek období získávání informací vytrvalými a nekonečnými otázkami, začínající “proč”. Dítě rádo a spontánně komunikuje, vyptává se a brebentí, mimo jiné se učí říkadla či písničky.

Na začátku období, tedy kolem 3 roku života dítěte, dítě používá zhruba 1000 slov a hovoří v jednoduchých větách. Ke konci období, tedy kolem 5 až 6 roku, dítě používá kolem 5000 slov. Zlepšuje se také správná výslovnost hlásek, díky nim se stává řeč srozumitelnější (Thorová, 2015).

Logický vývoj řeči, který nastává kolem 4 roku, se u dítěte rozvíjí schopnost chápání obsahu, zkvalitnění řečového projevu a k rozlišování pojmů konkrétních a abstraktních. V období vývoje řeči je nezbytný správný rozvoj centrální nervové soustavy.

Z vnějších činitelů, které se podílejí na vývoji řeči, pokládáme vliv sociálního prostředí a vrozenou míru nadání pro řeč, jazyk. Také dostatek verbálních předmětů má kladný vliv na vývoj řeči, v opačném případě může dojít k opožděnému vývoji řeči (Bytešníková, 2012).

Zdokonaluje se také skloňování a časování. Pro začátek předškolního věku je typické, že řeč zaostává za myšlením, dítě je schopno úspěšně vykonat nějakou činnost, ale nedovede ji pojmenovat. Naopak ve druhé polovině předškolního věku nastává intenzivní rozvoj řeči, dítě tudíž samo vymýšlí slova pro pojmenování neznámých věcí a situací (Plevová, 2012).

1.4 Emocionální a sociální vývoj

Dítě se mimo jiné učí rozpoznávat **emoce**. V MŠ se dítě setkává s velkým množstvím emocí, učí se zvládat svůj egocentrismus, uvědomovat si potřeby druhých, seznamuje se s cizí autoritou. Dítě nechápe složité vysvětlování morálních pravidel, pravidla musí být jasná a srozumitelná. Dětem mimo jiné pomáhá, když s nimi dospělý o jejich emocích hovoří. Na druhou stranu se ve společnosti dětí projevují problémy v podobě posmívání, vychloubání, žalování. Děti se navzájem poučují o pravidlech, předhání se v tom, kdo vytvořil obrázek lépe. Rozvíjí se také smysl pro humor, kdy dítě zkouší různé formy vtipů, kdy mu mnohdy nejde o obsah, ale o reakci dospělého. Chápe, že existují tabu témata a určité hranice, ale má potřebu je u dospělého pokoušet a prověřovat (Thorová, 2015).

V předškolním období se tvarují základní citové projevy. Prožívání dítěte je velmi intenzivní, ale zároveň proměnlivé a krátkodobé. Děti předškolního věku začínají ovládat své citové projevy, kdy se dokáží litovat, nebo hodnotit své chování. Rozvíjí se také schopnost spolupráce mezi vrstevníky a pochopení pro druhého.

Dítě již dokáže řešit konflikt kompromisem, ale také vážně soupeřit. Právě v tomto období je velmi důležitý vztah matky a otce, jelikož jsou pokládány základy citového chování a prožívání. Je tedy stěžejní, v jakém prostředí dítě vyrůstá (Šulová, 2010).

Děti se teprve učí regulovat emoce do požadovaného stavu. Postupem času, kdy jsou děti starší, se učí lépe zvládat negativní emoce. Rozšiřují si zásobu sociálních dovedností. Nebojí se již vyjádřit své přání, potřeby a komunikovat s ostatními. Dítě navazuje kontakt s ostatními dětmi, zapojuje se do společných her, ale i přesto jsou hlavním elementem rodiče a rodina. *“Pro emoční a sociální vývoj dítěte má rodina velký význam, poskytuje malému dítěti v podstatě všechny sociální kontakt, který dítě ve svém věku potřebuje, vytváří dítěti podmínky pro úspěšný proces socializace.”* (Oravcová, 2007 in Šmelová, 2012)

Zatímco vztah mezi dítětem a rodinou zaručuje uspokojení základních potřeb, výchovu, vztah s vrstevníky je založen na potřebě přátelství, zábavy a hře. (Oravcová, 2007 in Šmelová, 2012)

1.5 Hra

Prostřednictvím **hry** probíhá u dítěte proces socializace. Právě prostřednictvím hry, se dítě seznamuje s okolím, zkoumá a experimentuje. Můžeme ji taktéž vnímat jako jednu ze základních potřeb dítěte. Hra je jedním z ukazatelů vývojové úrovně. Charakteristickým znakem předškolního období jsou námětové hry, kdy si dítě hraje na maminku s tatínkem, na doktora, vojáka apod. Dítě napodobuje činnosti dospělých, které jsou pro ně tak zajímavými. Ne vždy se jedná o pravdivý odraz skutečnosti. V podstatě reprodukuje skutečnost, avšak na vyšší úrovni, kdy si různé věci přetváří do svých vlastních představ. Tento typ hry, rozvíjí u dítěte fantazii (klacík = meč, papírky = peníze). Při konstrukční hře se u dítěte rozvíjí myšlení, tvořivost. Jedná se především o vytváření něčeho nového za pomoci různých materiálů (plastelína, papír, lepidlo, kostky). Tento typ her pomáhá dětem rozvíjet jemnou motoriku, kognitivní a fyzické dovednosti. Mezi další velmi oblíbený typ her řadíme hry pohybové, které rozvíjejí schopnost orientace v prostoru a motorické dovednosti (Plevová, 2012).

2 ŠKOLNÍ ZRALOST A PŘIPRAVENOST DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Termíny *školní připravenost* a *školní zralost* jsou často používány jako synonyma, pod každým pojmem lze nalézt, ale zcela jiný význam. Základem obou pojmů je však zjištění, zda je dítě připraveno na nároky školy ve všech oblastech (Otevřelová, 2016).

Majerčíková (2017) uvádí, že v případě připravenosti se jedná o sociální, emocionální a pracovní dovednosti, u školní zralosti to jsou vazby na tělesné dispozice a zralost centrální nervové soustavy.

Jestliže spojíme oba termíny školní zralosti a připravenosti, hovoříme o komplexním pojmu, který zahrnuje somatickou, kognitivní a emocionálně-sociální oblast vývoje a také o dosažení určitého stupně pracovních předpokladů a návyků (Bednářová & Šmardová, 2011).

Posuzování školní zralosti nebylo vždy samozřejmostí, děje se tomu tak od konce minulého století, konkrétně tedy po roce 1989 (Svobodová, 2016). Děti byly automaticky zapisovány do školy často v nižším věku než v šesti letech, kde byly hodnoceny a vzdělávány všechny stejně. Jestliže mělo dítě určité odchylky, bylo přeřazeno do škol, nebo zařízení pro děti a mládež vyžadující speciální péči (Mertin, 2015 in Svobodová, 2016).

Děti připravené a zralé jsou ve škole méně frustrovány a mají tak daleko větší šanci si ke škole vytvořit kladný vztah (Thorová, 2015).

2.1 Školní zralost

Thorová (2015) popisuje školní zralost jako „*název pro soubor duševních schopností a dovedností, které umožňují dítěti zvládnout nároky povinné školní docházky a zároveň mít z vyučování a školních aktivit prospěch.*“ Nároky na dítě by měly být přiměřené jeho věku a schopnostem. Dítě nesmí být přetěžováno. Při charakteristice školní zralosti, nemůžeme pojem definovat pouze jako připravenost dítěte naučit se psát, číst počítat, dítě musí být vybaveno, mimo jiné, také sociálními kompetencemi.

Při posuzování školní zralosti jde spíše o vnitřní vývojové předpoklady dítěte, které se vztahují k funkcím závislých na zrání. Řadíme sem například zrání centrální nervové soustavy, která ovlivňuje odolnost jedince při zátěži, jeho laterální, sluchovou a zrakovou percepci a jiné (Otevřelová, 2016).

Každé dítě je velmi individuální a liší se méně, či více od ostatních, a to ve fyzické vyspělosti, v kognitivních předpokladech, nebo obecně ve zralosti, připravenosti na zahájení školní docházky. Brát na vědomí musíme také rozdíly v rodinném zázemí dětí v podmínkách dané školy, třídy (Bednářová & Šmardová, 2010).

V návaznosti se školní zralostí uvádí Kropáčková (2018) tři hlavní složky, skládající se z fyzické zralosti, psychické zralosti a sociální a emocionální zralosti.

2.1.1 Oblasti školní zralosti

Dle Bednářové, Šmardové (2010) zahrnujeme při posuzování školní zralosti, tyto oblasti:

- tělesný (somatický) vývoj a zdravotní stav
- úroveň vyspělosti poznávacích (kognitivních) funkcí
- úroveň průceschopnosti (pracovní předpoklady, návyky)
- úroveň zralosti osobnosti (emocionálně-sociální)

2.1.2 Tělesný vývoj

Vývoj tělesné zralosti dítěte úzce souvisí s genetickou výbavou, ale také s životním stylem rodiny, či výživou. Tělesný rozvoj je charakteristický svou přiměřenou koordinací pohybů, růstem dítěte do výšky a zvětšování jeho hmotnosti, nejdůležitější je však dozrávání cévní nervové soustavy. V tělesné zralosti dítěte jsou posuzovány především tyto znaky (Petrová, 2012):

- věk, výška, hmotnost dítěte
- dokončení strukturální přeměny
- stav celkového zdraví dítěte
- zrání dětského organismu, především cévní nervové soustavy

Dokončení strukturální přeměny dítěte (dítě se začíná podobat dospělému-je vytáhlé, začíná mu růst stálých zubů, vymizení také dětské zaoblenosti), je nezbytné dokončit před zahájením školní docházky. Dítě je totiž díky ní v určité tělesné i duševní nerovnováze, střídají se u něj stavy únavy, dočasně klesá také odolnost vůči infekcím (Petrová, 2012).

Tělesnou zralost a zdravotní stav dítěte posuzuje v rámci předškolní zdravotní prohlídky pediatr, tedy dětský lékař, či jiný odborný lékař. Tělesnou vyspělost, konkrétně váhu a výšku, není možné považovat za ukazatele zralosti, ale je třeba ji brát v úvahu. U drobnějšího dítěte může (ale také nemusí) docházet k snadnější unavitelnosti a nižší odolnosti vůči psychické a fyzické zátěži.

Za komplikaci můžeme považovat také častou nemocnost dítěte, kdy mu znesnadňuje adaptaci na školní prostředí a navazování nových vztahů, nebo jej ochuzuje o možnost vzdělávání společně s jeho vrstevníky (Bednářová & Šmardová, 2010).

Za orientační zkoušky tělesné zralosti považujeme například Filipínskou míru, či Kapalínův index. Zkoušky jsou pouze orientační a nejsou dominantní při posuzování školní zralosti. Neznamena totiž, že pokud je dítě menšího věku, nemůže nastoupit do školy. Roli hrají také ostatní faktory ovlivňující školní zralost dítěte, jako dědičnost, kdy dítě může mít pouze rodiče nízkého věku. Filipínská míra zjišťuje, zda došlo ve fyzickém vývoji dítěte ke změně tělesných proporcí, konkrétně protažení končetin. Kapalínův index zjistíme pomocí poměru míry a hmotnosti dítěte (Kropáčková, 2018). Jedná se o posouzení vztahu mezi růstovým věkem (poměr váhy a výšky) a školní zralostí. Jestliže dítě měří 120 cm a váží 20 kg, $120 \text{ cm}/20 \text{ kg} = 6$ růstový věk, čím vyšší růstový věk je, tím lze předpokládat vyšší školní zralost (Chrástová, 2007 in Maňásková, 2011).

2.1.3 Poznávací (kognitivní) funkce

Tato oblast je samozřejmě ovlivněna především vrozenými dispozicemi, nesmíme ale opomenout také dosavadní průběh vývoje dítěte, zvláště rodinné prostředí a výchovu. Dále pak mateřská škola, která se taktéž aktivně podílí na kognitivním vývoji dítěte. Dítě si zde upevňuje hygienické a sociální návyky, získává dovednosti, informuje se v řadě oblastí (Šmelová, 2012).

Úroveň rozumových schopností a rovnoměrnost vývoje v jednotlivých oblastech je nezbytná pro zvládnutí čtení, psaní, počítání. Je potřeba posoudit, zda je dítě vývojově stejné jako jeho vrstevníci, zda za nimi zaostává, nebo je dokonce opožděné. U dětí, kterých kognitivní schopnosti celkově vyžívají pomaleji, nebo výrazně zaostávají, je doporučen odklad povinné školní docházky. Jestliže má dítě nevyzrálou pouze jednu z oblastí, ale rozumové schopnosti v pořádku, je potřeba dítě motivovat k činnostem, které rozvíjí zaostalou oblast. Posouzení o zahájení povinné školní docházky či odkladu je také závislé na posouzení míry nezralosti dané oblasti v kombinaci s jinými faktory – to, jak je dítě usilovné, trpělivé, jak reaguje na úspěch (Bednářová & Šmardová, 2010).

Grafomotorika

Děti bychom měli motivovat ke kreslení, vymalovávání, dokreslování. Jelikož dobře rozvinutá vizuomotorika a grafomotorika jsou podmínkou pro psaní.

Již počátkem předškolního věku dítěte, kdy dítě začíná kreslit, bychom měli dbát o správné postavení ruky a upevnění špetkového úchopu. Při posuzování způsobilosti k zahájení školní docházky je právě úroveň jemné motoriky, grafomotoriky a vizuomotoriky důležitým kritériem. Jestliže nebude grafomotorika u dítěte dostatečně vyzrálá, hrozí mu obtížné osvojování tvarů písmen, neplynulost tahů, nebo zvýšená chybovost. Kresba nám poskytuje širokou reflexi dítěte, o jeho emocionalitě, úrovni zrakového, prostorového vnímání, jeho postojích. Mimo jiné je to právě motorika, která ovlivňuje výběr pohybových aktivit dítěte, jeho zapojení do kolektivu, nebo pohybových her (Bednářová & Šmardová, 2010).

Kresba postavy je jedním z orientačních testů při posuzování školní zralosti, kdy se například hodnotí velikost kresby, její umístění, síla vyvinutá při kreslení a jiné (Thorová, 2015).

Řeč

Předškolní období je pro vývoj řeči zásadní, má totiž význam pro vývoj dítěte a jeho fungování ve škole. Při vstupu do ZŠ, je potřeba, aby mělo dítě dostatečně rozvinutou řeč, a to hned z několika důvodů. Dítě musí být schopno mluvenému dobře rozumět, aby chápalo, co se po něm vyžaduje. Důležitá je také aktivní slovní zásoba, rozvíjet ji můžeme pomocí vyprávění si dítětem, čtení pohádek, zpívání, říkání básniček, nebo zpívání písniček. Řeč dítěti umožňuje rozvoj myšlení a ovlivňuje kvalitu učení.

Bednářová a Šmardová (2010) uvádějí jazykové roviny řeči, ve kterých by předškolní dítě mělo zvládnout dané dovednosti jako je například:

- foneticko - fonologická – správná výslovnost slov, artikulace a ostatní.
- morfologicko-syntaktická - dítě mluví ve větách a souvětích, pozná nesprávně utvořenou větu, mluví gramaticky správně.
- lexikálně sémantická - dítě v běžném hovoru a instrukcím dobře rozumí, smysluplně popíše, co je na obrázku, definuje význam pojmu, tvoří protiklady,
- pragmatická - dítě přirozeně navazuje verbální kontakt, užívá oční kontakt, řekne své jméno, příjmení, věk a bydliště.

Sluchové vnímání a paměť

„Pro osvojení školních dovedností jsou nezbytné schopnosti sluchové analýzy a syntézy.” (Thorová, 2015)

Sluchové vnímání má pro vývoj řeči zásadní význam. Pokud je sluchové vnímání oslabeno, může dojít k problémům ve čtení, psaní a zapamatování si. Rozvíjet sluchové vnímání můžeme u dětí pomocí čtením pohádek, vyprávěním příběhů, hraním her, při kterých dítě lokalizuje, odkud zvuk vychází či tleskání slabik slova. Sluchovou paměť rozvíjíme učením básniček, písniček (Bednářová & Šmardová, 2010).

Dle Bednářové a Šmardové (2010) by mělo dítě předškolního věku být schopno plnit tyto dovednosti v oblasti sluchového vnímání:

- **naslouchání** - dítě naslouchá příběhu
- **sluchové rozlišování** - rozliší slova (kos X koš, mladí X mladý, plný X plný)
- **sluchová analýza a syntéza** - vyhledá rýmující se dvojice, určí počáteční hlásku slova, počet slabik ve slově
- **sluchová paměť** - zopakuje větu skládající se z více slov, zopakuje čtyři nesouvisející slova
- **vnímání rytmu** - napodobí rytmus.

Zrakové vnímání a paměť

Stejně jako u sluchového vnímání, i u zrakového vnímání je pro výuku důležitá schopnost analýzy a syntézy, ovšem ta vizuální. Dítě dokáže vnímat celý tvar, zároveň si však všimá detailů, to mu pak umožňuje rozeznávání tvarově stejných písmen, jako je F, T, E. (Thorová, 2015).

Zrakové vnímání ovlivňuje rozvoj myšlení, prostorové orientace, základní matematické představy a jiné. Procvičovat ho můžeme dokreslováním chybějící části obrázku, skládání puzzle, nebo skládání podle předlohy. Dítě by v předškolním věku mělo být schopno přiřadit a pojmenovat odstíny barev, vyhledat tvar na pozadí, přiřadit k sobě shodné vzory, vyřadit odlišné věci (Bednářová & Šmardová, 2010).

Vnímání prostoru

Ze začátku dítě nejprve chápe a poté i aktivně užívá pojmy nahoře X dole, vpředu X vzadu a jako poslední vpravo X vlevo. Při utváření představ hraje hlavní roli motorika, hmat, zrak, sluch a poté řeč.

Dítě by při nástupu do školy mělo dokázat rozlišovat a používat pojmy nahoře X dole, vpředu X vzadu, první X poslední atd. (Bednářová & Šmardová, 2010).

„V mladším školním věku je prostorové vnímání ještě nepřesné, postupně se rozvíjí. Pro děti předškolního věku je náročné odhadnout například vzdálenost či velikost. Před nástupem do školy by již nemělo dítěti činit potíže určení a použití pojmů nahoře, dole, vpředu, vzadu, mezi, uprostřed, pod, daleko, blízko, první, poslední, hned.“ (Otevřelová, 2016)

Vnímání času

Vnímat čas je pro děti velmi obtížné, chápání chronologického času je pro něj též náročné, a to z toho důvodu, že dítě žije spíše přítomným okamžikem. Po předškolním dítěti nemůžeme chtít, aby dovedlo rozlišit minuty a hodiny. Musíme začít postupně, a to od střídání noci a pak rána, ročního období (Otevřelová, 2016).

Čas dítě dokáže posoudit pouze ve vztahu ke konkrétní činnosti: „Ještě se 2x vyspím a pojedeme k babičce.“ (Šulová, 2010)

Uvědomování posloupnosti je velmi důležité pro rozvoj samostatnosti dítěte. Předškolní dítě by mělo být schopno seřadit obrázky podle posloupnosti děje, začít se orientovat ve dnech v týdnu, přiřadit činnosti obvyklé pro roční období (Bednářová & Šmardová, 2010).

Základní matematické představy

Jako u všech ostatních oblastí, i u předmatematických dovedností je nezbytné, aby byly jednotlivé dovednosti, jako je motorika, prostorové vnímání, vnímání času a časové posloupnosti dobře rozvinuté. Nesmíme opomenout ani úroveň řeči, kdy dítě musí být schopno porozumět pojmům, jejich významu a následně je aktivně používat, tak jako je tomu stejně ve všech ostatních oblastech. Na základě všech těchto schopností a dovedností vznikají předčíselné představy, na kterých se budují číselné představy (Rothová, 2016).

Stejně jako ostatní dovednosti a schopnosti, i matematické představy se vyvíjejí postupně. Mezi první předmatematické představy můžeme považovat již pochopení instrukcí, tedy toho, co dítěti řekneme. Začínáme pozvolna, kdy dítěti představujeme pojmy jako “přidej, uber” kostku (Otevřelová, 2016).

Dítě by při nástupu do ZŠ mělo být schopno zvládnout: porovnávat, kde je méně, více, stejně, seřadit podle velikosti, poznat, co do skupiny patří/nepatří, množství do šesti a jiné (Bednářová & Šmardová, 2010).

2.1.4 Práceschopnost dítěte

Dítě předškolního věku by před nástupem do školy, mělo mít vytvořeno základní smysl pro plnění svých povinností. Mělo by dokázat rozlišit hru a povinnost. Jestliže dítě činnost začne, mělo by ji dokončit, ať už je to například dostavění stavebnice, nebo dokreslení obrázku. Klíčovou roli zde hraje motivace dítěte. U dítěte se předpokládá i určitá míra samostatnosti, mělo by být stálé, soustředěné, pozorné, vytrvalé a odolné vůči rušivým vlivům. Práceschopnost je podmíněna vyzrálostí centrální nervové soustavy, ale také zralostí osobnosti či výchovou dítěte (Nádvorníková 2018; Šmardová & Bednářová, 2010).

2.1.5 Osobnost dítěte

Zahájením povinné školní docházky dítěte získává novou sociální roli – roli “školáka”. Mělo být citově (emocionálně) a sociálně zralé. Zatímco v mladším školním věku je běžné kolísání nálad, při vstupu do ZŠ se od dítěte očekává emocionální stálost. Mimo jiné by mělo zvládnout neúspěchy a být odolné vůči frustraci. S novými rolemi získanými při vstupu do ZŠ dítě musí respektovat authority, ať jsou to učitelé, ředitel nebo své spolužáky. Další normou je dodržování základních společenských norem, znamená to, že dítě má zautomatizovány základní společenské návyky, dokáže poděkovat, poprosit, požádat o pomoc. Samozřejmostí je samostatné uplatňování základních hygienických návyků. Také osamostatnění od rodiny, bez potíží, po určitou dobu považujeme za znak školní zralosti (Nádvorníková, 2018).

2.2 Ukotvení školní zralosti v RVP PV

Pro etapu předškolního vzdělávání jsou za klíčové považovány tyto kompetence (RVP PV, 2018):

1. kompetence k učení - se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům.

2. kompetence k řešení problémů - řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost.

3. kompetence komunikativní - komunikuje v běžných situacích bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou; ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku atd.

4. kompetence sociální a personální - se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy atd.

5. kompetence činnostní a občanské - má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých atd.

2.3 Školní připravenost

Zahájení povinné školní docházky je jednou z významných událostí života dítěte, kdy dochází k zakončení dosavadního vývoje a zároveň vstupu do nové etapy života. Než dítě nastoupí do ZŠ, musí být připraveno na její nároky.

Bednářová, Šmardová (2010) uvádí, že školní připravenost „...zahrnuje kompetence v oblasti kognitivní, emocionálně-sociální, pracovní a somatické, které dítě nabývá a rozvíjí učním, sociální zkušeností (zejména v MŠ).“

O školní připravenosti hovoříme v souvislosti s výchovou a vlivem vnějšího prostředí, které ovlivňují vývoj předškolního dítěte. Jedná se především o oblast sociálních zkušeností. Do připravenosti můžeme zařadit například připravenost na roli žáka, připravenost zvládat potřebné normy chování. V souvislosti s připraveností, mapujeme u dítěte mimo jiné i jeho chování, sebeobsluhu, emoce či grafomotoriku (Otevřelová, 2016). Pro zahájení povinné školní docházky je důležité, aby dítě “dozrálo” a dosáhlo například určité úrovně v komunikaci, myšlenkových operací, pozornosti i sociálních dovedností (Kropáčková, 2018). Za faktory školní připravenosti nejsou považovány jen předpoklady ze strany dítěte, ale také ze strany rodiny a MŠ. Mimo jiné, a to velmi důležité, také předpoklady ze strany ZŠ a školského systému (Bytešníková in Bartoňová, 2007).

Majerčíková (2017) uvádí, že je připravenost dítěte podmiňována několika faktory, mezi které beze sporu řadíme i docházku do MŠ.

Dále mezi faktory, které ovlivňují připravenost dítěte k zahájení povinné školní docházky, řadíme například, věk, pohlaví, dědičnost, sociální, citovou a pracovní zralost, podnětnost rodinného prostředí, výchovný styl rodičů, požadavky ZŠ a jiné (Kropáčková, 2018).

Na pojem školní připravenost je třeba nahlížet z pedagogického hlediska, jelikož pro učitele není zásadní zralost, či nezralost dítěte, ale její konkrétní projevy ve školním prostředí. V rámci jejího posuzování je důležité rozlišit, zdali se jedná o dítě zralé a nepřipravené, například z hlediska nepodnětného prostředí, či nezralé tudíž i nepřipravené, každá z těchto variant vyžaduje jinou intervenci z hlediska školy (Mertin, 2015).

2.4 Školní nezralost

„Nezralostí rozumíme dosud nedosažené způsobilosti pro školu, jelikož byl zpomalen nebo dočasně zastaven proces zrání.“ (Smolíková, 2011)

Za příčiny školní zralosti můžeme považovat například nedostatek ve výchovném prostředí a působení, nedostatky v somatickém vývoji, rané poškození centrální nervové soustavy, neurotický povahový vývoj, výrazně podprůměrný intelekt (Jirásek in Smolíková 2011).

Nezralost se u dítěte projevuje například krátkodobou výdrží u činnosti, nezájmem o aktivity, výraznou nesamostatností či nepřiměřenou bojácností a špatným snášením jakýkoliv změn (Nádvorníková, 2018).

3 ZAHÁJENÍ POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Zahájení povinné školní docházky je jednou z významných událostí života dítěte, kdy dochází k zakončení dosavadního vývoje a zároveň vstupu do nové etapy života. Dítě získává také nové sociální statusy - žák, spolužák. Každé dítě, které je zralé a připravené zahájit povinnou školní docházku nastupuje v roce, který následuje po dni, kdy dosáhne šestého roku života, do ZŠ. Rodič, nebo zákonný zástupce je povinen, dle §36 odstavce 4 školského zákona, přihlásit dítě k zápisu, a to v době dané zákonem, tedy od 1. dubna do 30. dubna v kalendářním roce, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku, pokud mu není povolen odklad (Smolíková, 2011).

Záleží na rozhodnutí zákonného zástupce, kterou zvolí ZŠ, každopádně, jak stojí v zákonu, dítě by mělo být zapsáno do spádové školy. Jestliže se rodiče přeci jen rozhodnou zvolit jinou než spádovou ZŠ, musí to včas ohlásit ředitelství (Kropáčková, 2018).

3.1 Zápis do základní školy

Zápis je pro dítě velkou událostí a příležitostí, vstupuje do nového a zcela neznámého prostředí, ocitá se v prostorách školy a seznamuje s novými lidmi. Právě tento den ovlivňuje jeho představy o jeho budoucím působení na ní, které jsou buďto kladné, nebo záporné.

Termíny zápisu určuje ředitel dané školy, každá škola pak zveřejňuje zápisy do prvních tříd, nejčastěji umístěním vyhlášky, například na hlavních dveřích školy, nástěnce nebo tabuli. Pokud má ZŠ webové stránky, tuto informaci zde rodiče také najdou. Většinou je vyhláška vyvěšena na mateřských školách, nebo městských úřadech (Kropáčková, 2018).

Základní škola si volí obsah, formu a rozsah zápisu, a to podle svého vlastního uvážení a zkušeností. Během zápisu se dítě podrobí posuzování školní zralosti a připravenosti. Většina škol volí ověřování úrovně dovedností a schopností ke zvládnutí základního triviálního čtení, psaní a počítání, a zralost v oblasti emocionálně-sociální. Mimo jiné se mohou ověřovat také vědomosti dítěte. Obsahem zápisu dává škola veřejnosti na vědomí, co pokládá za nutné, aby dítě umělo a jak by mělo být na školu připraveno (Bednářová & Šmardová, 2010).

Jestliže budou ZŠ respektovat individuální zvláštnosti dětí a třídy nebudou přehlcneny, nebude potřeba řešit problematiku odkladu povinné školní docházky (Kropáčková, 2018).

3.2 Odklad povinné školní docházky

Jestliže dítě projevuje známky nezralosti v jakékoliv oblasti připravenosti a zralosti, bude mu odborníkem (pediatrem, klinickým psychologem atd.) doporučen odklad povinné školní docházky. O odklad povinné školní docházky žádají rodiče ředitele ZŠ, který žádost po předložení potřebné dokumentace (posudek školského poradenského zařízení a posudek od odborného lékaře či klinického psychologa) schválí, tedy zpravidla odklad udělí. Nesmíme opomenout ani názory učitelek MŠ, které s dětmi mají, hned po rodičích intenzivní zkušenosti. Začátek povinné školní docházky lze nejdéle odkládat až do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.

Takzvaný dodatečný odklad se uděluje dítěti, které se v průběhu prvního pololetí projeví jako nedostatečně tělesně, duševně vyspělé nadále absolvovat školní docházku. Avšak se učiteli a psychology nedoporučuje, jelikož návrat dítěte do MŠ v průběhu školního roku může být traumatizující. Tento typ odkladu bývá nejčastěji udělován dětem, jejichž rodiče nerespektovali doporučení o odložení povinné školní docházky.

Dle statistik, bývá odklad povinné školní docházky udělován častěji chlapcům než dívkám. Důvodem je pomalejší a nerovnoměrné psychosociální dozrávání chlapců.

Při odkladu školní docházky nemůžeme očekávat, že se roční odložení samo vyřeší. Aby byl odklad, co nejvíce účinný, je nutné vytvořit ideální podmínky pro rozvoj dítěte:

- vytvoření individuálně-vzdělávacího programu
- zaměření se na oblast, která je příčinnou odkladu
- spolupráce rodičů s MŠ
- spolupráce s odborníky. Na základě posudku, pak učitelka může vytvořit účinný vzdělávací program.

Důležité je nezapomínat také na to, že dítěti zbývá ještě půl roku, než nastoupí do první třídy, proto má ještě dostatek času se v jednotlivých oblastech zdokonalit (Kropáčková, 2018).

4 SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY

Rodina je nejpřirozenějším prostředím, které působí na dítě, proto má na jeho výchovu a vývoj největší vliv. Rodiče, nebo zákonní zástupci jsou za vzdělávání a výchovu svých dětí zodpovědní, tudíž mají právo v této oblasti spolurozhodovat. Můžeme proto říci, že ve výchově by měli učitelé a rodiče být partnery. Každá MŠ by měla být schopna vytvořit podmínky, které budou podporovat jejich partnerský vztah. Jestliže vztah rodiny a školy je kladný, odráží se tento fakt i na dítěti. Dítě má pak kladný vztah ke škole a respekt k autoritám. Tento vztah není výhodou jen pro dítě, avšak hlavně pro samotné rodiče a školu. Rodiče jsou si jistější, protože ví, že v případě problémů, či v jakékoliv jiné události se na školu můžou spolehnout a s učiteli je to stejně tak.

Rodiče se mohou zapojit do školské rady a být tak součástí školy. Osobní kontakt učitele s rodiči je zásadně nejlepší formou. Obě strany vidí a slyší, jak verbální, tak i neverbální projevy protějšku, což v komunikaci hraje podstatnou roli (Kadeřábková, 2017).

Spolupráci školy a rodiny ovlivňují také mnohé faktory, kterými jsou například věk rodičů, učitelů, typy jejich osobnosti, vztah rodičů ke škole a jiné. Na samém začátku musí být vzájemná ochota spolupracovat. Protichůdný přístup jedné ze stran by nevedl k požadovanému cíli. Podílení se rodičů na vzdělávacím procesu má na dítě pozitivní vliv (Hynková, 2016).

Dominantní roli hraje kvalita rodinných vztahů, které dítěti usnadní, či naopak znesnadní výchovu v předškolních zařízeních. Jsou to právě rodiče, kteří jsou nositeli citové jistoty a nejsilnějším zdrojem podnětů ve všech oblastech života dítěte (Šmelová, 2012).

Aby byl u dítěte výchovně-vzdělávací systém, co nejúčinnější, s rodiči je nutná pravidelná výměna informací, která je pro obě strany velmi přínosná. Rodiče ví, co se v MŠ děje s jejich dítětem, bez jejich přítomnosti a u učitele je to přínosné, hlavně z hlediska plánování vhodné vzdělávací nabídky a podpory pro dítě.

Pohled rodičů na MŠ je z velké části ovlivněn jejich předešlými zkušenostmi s MŠ, kterou navštěvovali se svým starším dítětem, nebo oni sami. Avšak požadavky na předškolní vzdělávání, od těch dob, doznaly značných změn. Rodiče tyto požadavky znát nemusí, nebo se s nimi nemusí ztotožňovat. Právě osobní postoje, zkušenosti a neznalost cílů předškolního vzdělávání, přináší zcela odlišný přístup rodin k MŠ.

Základním očekáváním, se kterým se nejčastěji rodiče obrací na školu, je výchova a vzdělávání jejich dětí. Rodiče, jak již bylo zmíněno, jsou zodpovědní za vzdělání a výchovu svých dětí, tudíž mají právo vstupovat do dění školy a mít přístup k informacím, které se týkají působení a vystupování jeho dítěte v této instituci (Majerčíková, 2011).

Vyhovět požadavkům rodičů a současně naplňovat funkci předškolní vzdělávání, je jeden z nejnáročnějších úkolů MŠ. Pro efektivní spolupráci je nezbytné, nejen chápat změny ve vzdělávání dětí předškolního věku, ale také změny, kterými prochází celá společnost, tudíž i rodina (Syslová, 2012).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

V praktické části je věnována pozornost interpretaci výsledků z dotazníkového šetření s rodiči. Nejprve je vymezen výzkumný cíl a výzkumná otázka, poté je popsána charakteristika výzkumného vzorku. Poslední kapitola je věnována výsledkům a interpretaci zjištěných dat. Pro výzkum bakalářské práce byl zvolen kvantitativní design. Samotnému výzkumu předcházelo studium zejména odborné pedagogické literatury.

5.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit informovanost rodičů o připravenosti dítěte na vstup do ZŠ.

V rámci výzkumu byly stanoveny následující dílčí cíle, které vychází z hlavního výzkumného cíle:

- Zjistit názory rodičů na to, jaké dovednosti má podle nich zvládnout dítě, které je připraveno na vstup do ZŠ.
- Zjistit, kde rodiče získávají informace týkající se zápisu do ZŠ a odkladu povinné školní docházky.
- Zjistit, kdo nejvíce ovlivňuje rozhodnutí rodičů o tom, zda je jejich dítěte připraveno na vstup do ZŠ.

Hlavní výzkumná otázka: Jak jsou rodiče informovaní o připravenosti dítěte na vstup do ZŠ.

Dílčí výzkumné otázky, které vyplývají ze stanovených cílů:

- Jaké dovednosti má zvládnout dítě, které je připraveno vstupu do ZŠ, podle rodičů?
- Kde rodiče získávají informace týkající se zápisu do ZŠ a odkladu povinné školní docházky
- Kdo nejvíce ovlivňuje rozhodnutí rodičů o tom, zda je jejich dítěte připraveno na vstup do ZŠ.

5.2 Výzkumná metoda

Pro tento výzkum byla vybrána základní výzkumná metoda dotazník.

Gavora (2000) in Chrátka (2016) vymezuje dotazník jako „*způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí.*”

Dotazník byl vytvořen autorkou práce a byl zaměřen na zjištění informovanost rodičů, o připravenosti dítěte na vstup do ZŠ. Dotazník byl anonymní. Obsahoval celkem třicet otázek, tři otázky otevřené a dvacet sedm uzavřených. Součástí dotazníku byly také demografické položky.

5.3 Výzkumný vzorek a jeho charakteristika

Výzkumný vzorek tvoří celkem 99 respondentů. Dostupný výběr respondentů tvořili rodiče dětí navštěvující MŠ. Výzkum probíhal v rámci celé České republiky.

Dotazník dle výsledků vyplnilo 96 % žen a 4 % mužů. (53,5 %) respondentů ve věku 26-35 let. 31,3 % respondentů ve věku 36-45 let. 11,1 % respondentů ve věku 18-25 let. 4 % respondentů ve věku 46 let a výše. Vzdělání respondentů bylo ze 41,4 % střední škola s maturitou. Dále pak 23,2 % respondentů uvedlo střední školu s výučním listem. 21,2 % respondentů uvedlo vysokou školu.

13,1 % respondentů uvedlo jako jejich nejvyšší dosažené vzdělání vyšší odbornou školu.

1 % respondentů uvedlo jako jejich nejvýše dosažené vzdělání základní školu.

5.4 Sběr dat

Dotazník byl vytvořen v elektronické podobě v programu Microsoft Word, a poté převeden do internetového portálu Survio.

Než byl ale dotazník zveřejněn, byl proveden předvýzkum v podobě oslovení pěti rodičů, kteří poskytli zpětnou vazbu. Podle jejich poznámek, návrhů byl dotazník upraven do finální podoby.

Dotazník byl sdílen na sociální síti, kde byl vložen do jednotlivých skupin rodičů. Ke každému sdílenému odkazu byl napsán krátký popis o tom, kdo jsem a pro koho je dotazník určen. Tím se mělo, aspoň z části předejít nevyžádaným odpovědím těch, pro které dotazník nebyl cílený.

Z přímého odkazu vyplnilo dotazník 62 % respondentů, zbývajících 38 % respondentů vyplnilo dotazník z odkazu umístěného na sociální síti. Průměrný čas vyplňování dotazníku byl 5-10 minut (53 %), dále pak 2-5 minut (26 %), 10-30 minut (18 %), do 1 minuty, 30-60 minut a více jak 60 minut (3x po 1 %).

Sběr dat probíhal měsíc a půl. V půli měsíce byl výzkum ukončen s celkovým počtem 99 vyplněných a platných dotazníků.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V následující části jsou uvedeny výsledky dotazníkového šetření, které vznikly na základě námi vytvořeného dotazníku. Odpovědi byly pro přehlednost umístěny do tabulek, či koláčových, nebo výsečových grafů.

6.1 Interpretace získaných dat

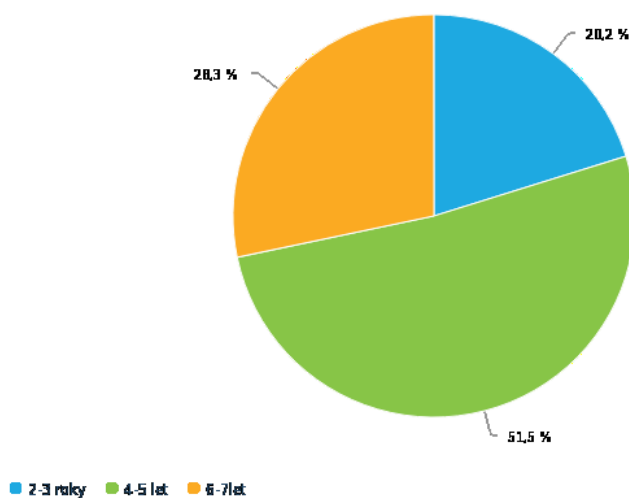
První položka v dotazníku byla zaměřena na věk dítěte respondentů. 51,5 % respondentů uvedlo odpověď 4-5 let věku dítěte, 28,3 % respondentů uvedlo odpověď 6-7 let věku dítěte a zbývajících 20,2 % respondentů uvedlo odpověď 2-3 roky věku dítěte.

Z výsledků výzkumu vyplývá více, jak poloviční přesila respondentů, jejichž dítě je ve věku 4-5 let.

Tabulka 1 Věk dítěte respondenta, zdroj: vlastní zpracování

Věk dítěte	Četnost	Podíl
2-3 roky	20	20,2 %
4-5 let	51	51,5 %
6-7 let	28	28,3 %
Celkem	99	100 %

Uvedte věk Vašeho dítěte

Graf 1 Věk dítěte respondenta, zdroj: Survio

Ve **druhé položce** jsme se respondentů tázali, kde jejich dítě navštěvuje MŠ. Více než polovina respondentů, konkrétně 53,5 % uvedla, že jejich dítě navštěvuje MŠ, která je umístěna na vesnici. Ostatních 46,5 % respondentů zodpovědělo, že jejich dítě navštěvuje MŠ ve městě.

Výsledky jsou dosti těsné, ačkoliv bylo předpokládáno, že návštěvnost MŠ ve městě bude jasně převažující.

Tabulka 2 Umístění MŠ, zdroj: vlastní zpracování

Umístění MŠ	Četnost	Podíl
Na vesnici	53	53,5 %
Ve městě	46	46,5 %
Celkem	99	100 %

U **třetí položky** jsme se respondentů dotazovali, jaký typ MŠ jejich dítě navštěvuje. Téměř většina respondentů (92,9 %), uvedla, že jejich dítě navštěvuje státní typ MŠ. 5,1 % dětí respondentů pak navštěvuje soukromý typ MŠ. 2 % respondentů zvolili možnost odpovědi “Jiná”, kde uvedli následující odpovědi: firemní a církevní typ MŠ. Zbývající odpovědi jako dětská skupina či alternativní typy MŠ, nebyly respondenty zvoleny.

Tabulka 3 Typy MŠ, zdroj: vlastní zpracování

Typy MŠ	Četnost	Podíl
Soukromá	5	5,1 %
Státní	92	92,9 %
Alternativní	0	0 %
Dětská skupina	0	0 %
Jiná	2	2 %
Celkem	99	100 %

Čtvrtá položka směřovala na to, zdali je MŠ, kterou dítě respondentů navštěvuje součástí ZŠ. 60,6 % respondentů uvedlo, že MŠ není součástí ZŠ. Zbývajících 39,4 % respondentů uvedlo, že MŠ je součástí ZŠ.

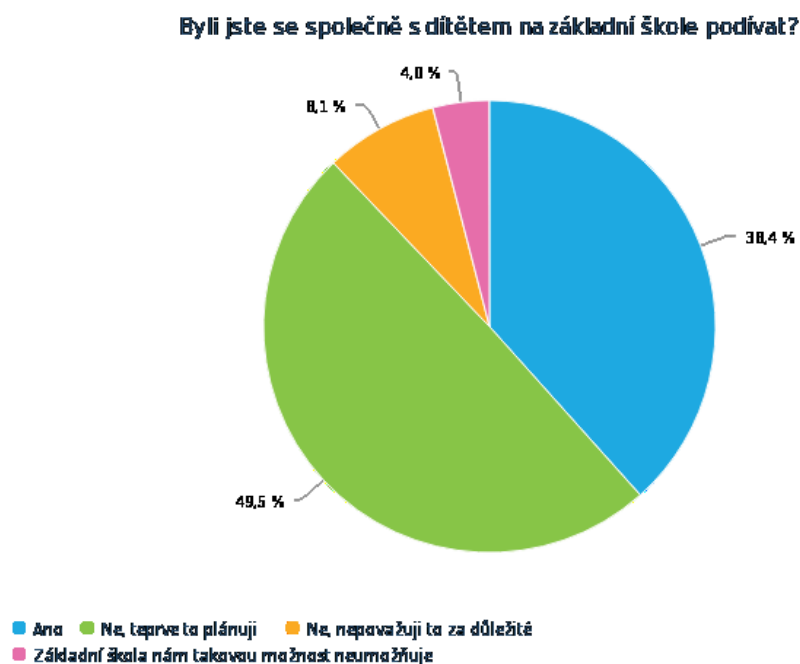
Tabulka 4 MŠ součástí ZŠ, zdroj: vlastní zpracování

MŠ součástí ZŠ	Četnost	Podíl
Ano	39	39,4 %
Ne	60	60,6 %
Celkem	99	100 %

U páté položky jsme se respondentů tázali, zda svou budoucí ZŠ se svým dítětem již navštívili. 49,5 % respondentů uvedlo, že návštěvu teprve plánuje. 38,4 % respondentů již ZŠ s dítětem navštívilo. 8,1 % respondentů návštěvu nepovažuje za důležité a 4 % respondentů uvedlo, že jim ZŠ takovou možnost neumožňuje.

Tabulka 5 Návštěva ZŠ, zdroj: vlastní zpracování

Návštěva ZŠ	Četnost	Podíl
Ano	38	38,4 %
Ne, teprve to plánuji	49	49,5 %
Ne, nepovažuji to za důležité	8	8,1 %
ZŠ nám takovou možnost neposkytuje	4	4 %
Celkem	99	100 %

Graf 2 Návštěva ZŠ, zdroj: Survio

Šestá položka byla zaměřená, zda se respondenti se svým dítětem připravují na vstup do ZŠ. 65,7 % respondentů odpovědělo, že se připravuje s dítětem na vstup do ZŠ. 24,2 % zvolilo odpověď, že se s dítětem nepřipravují, jelikož to nepovažuje za důležité. Respondenti uváděli, že se s dítětem nepřipravují, hlavně kvůli věku dítěte, jelikož je ještě “malé”. 10,1 % respondentů uvedlo, že nevědí, jak se s dítětem mají připravovat.

Tabulka 6 Příprava do ZŠ, zdroj: vlastní zpracování

Příprava do ZŠ	Četnost	Podíl
Ano, připravuji	65	65,7 %
Ne, nepovažuji to za důležité	24	24,2 %
Ne, nevím jak na to	10	10,1 %
Celkem	99	100%

V **sedmé položce** měli respondenti uvést, jak se se svým dítětem připravují na vstup do ZŠ. Otázka byla určená pouze pro respondenty, kteří na otázku č. 6 odpověděli “ano”.

Otázka je otevřená a zodpovědělo ji 65 respondentů. Nejprve jsme tedy odpovědi kategorizovaly. Poté jsme je umístili dle sestupného pořadí do tabulky.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že nejčastější odpovědí respondentů (43,7 %), jak se připravuje s dítětem na vstup do ZŠ, je rozvíjení oblasti předmatematických představ. Následuje odpověď 16 (22,5 %) respondentů, a to učením dítěte abecedu. 9 (12,6 %) respondentů považují jako přípravu dětí psaní, 8 (11,3 %) respondentů navštěvuje s dítětem edukační skupinu. 7 (9,9 %) respondentů uvedlo, že připravuje dítě pomocí pracovních listů.

Tabulka 7 Domácí příprava, zdroj: vlastní zpracování

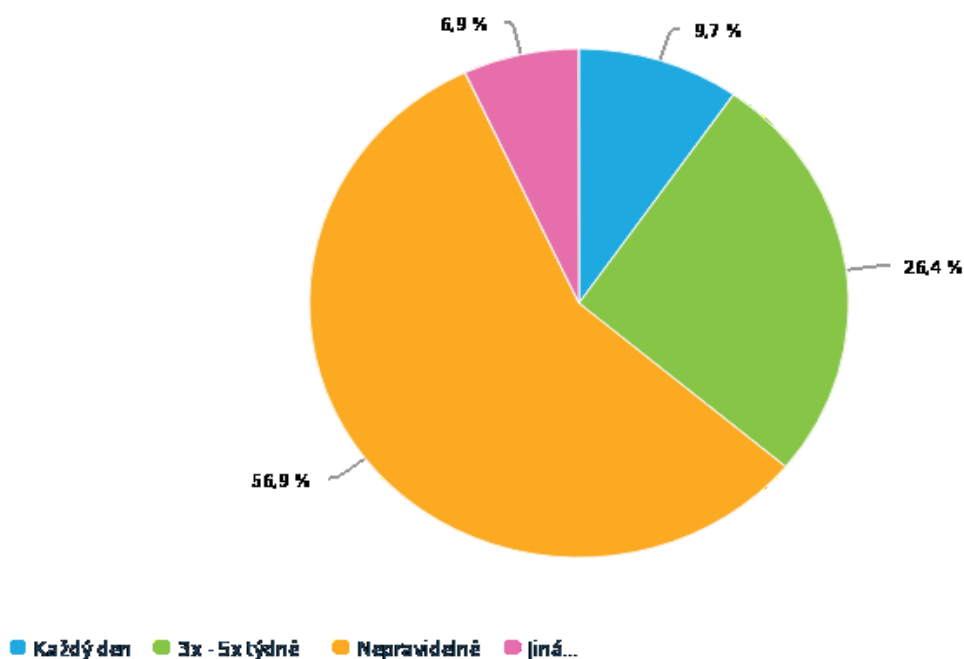
Zvolené činnosti dle respondentů	Četnost	Podíl
Počítání, číslice, tvary	31	43,7 %
Abeceda	16	22,5 %
Psaní	9	12,6 %
Návštěva edukačních skupin	8	11,3 %
Pracovní listy	7	9,9 %
Celkem	71	100 %

V **osmé položce** měli respondenti uvést, jak často se s dítětem na vstup do ZŠ připravují. Stejně jako u předchozí otázky i zde měli odpovědět pouze ti respondenti, kteří uvedli, že se do ZŠ s dítětem připravují. Celkový počet odpovídajících tedy činil 72 respondentů. 56,9 % respondentů uvedlo, že se s dítětem na vstup do ZŠ připravuje nepravidelně. 26,4 % respondentů se dle odpovědí připravuje s dítětem na vstup do ZŠ v rozmezí 3x – 5x týdně. 9,7 % respondentů se s dětmi na vstup do ZŠ připravuje každý den a zbývajících 6,9 % zvolilo odpověď “jiná možnost”. V odpovědi “jiná možnost”, respondenti uváděli, že se dítětem na vstup do ZŠ nepřipravují z důvodu nízkého věku. Bohužel si důkladně nepřečetli zadání, ve kterém právě stálo, jestli se s dítětem nepřipravují, ať otázku vynechají.

Tabulka 8 Časová dotace přípravy, zdroj: vlastní zpracování

Časová dotace přípravy dítěte	Četnost	Podíl
Každý den	7	9,7 %
3x – 5x týdně	19	26,4 %
Nepravidelně	41	56,9 %
Jiná možnost	5	6,9 %
Celkem	72	100 %

**Uvedte jak často se s dítětem připravujete na vstup do základní školy?
(odpovězte pouze pokud se s dítětem připravujete na vstup do ZŠ)**

Graf 3 Časová dotace přípravy, zdroj: Survio

Následující **devátá položka** byla zaměřena na domácí přípravu se sourozencem. Respondentů jsme se ptali, zda má dítě sourozence a zdali se s ním připravovali na vstup do ZŠ. Nejčastěji zvolenou odpovědí byla možnost, že dítě sourozence nemá. Tuto odpověď zvolilo 35,4 % respondentů. 30,3 % respondentů zvolilo odpověď, že se sourozencem dítěte připravovali. 25,3 % uvedlo, že dítě má mladšího sourozence a zbývajících 9,1 % respondentů se se sourozencem dítěte nepřipravovalo.

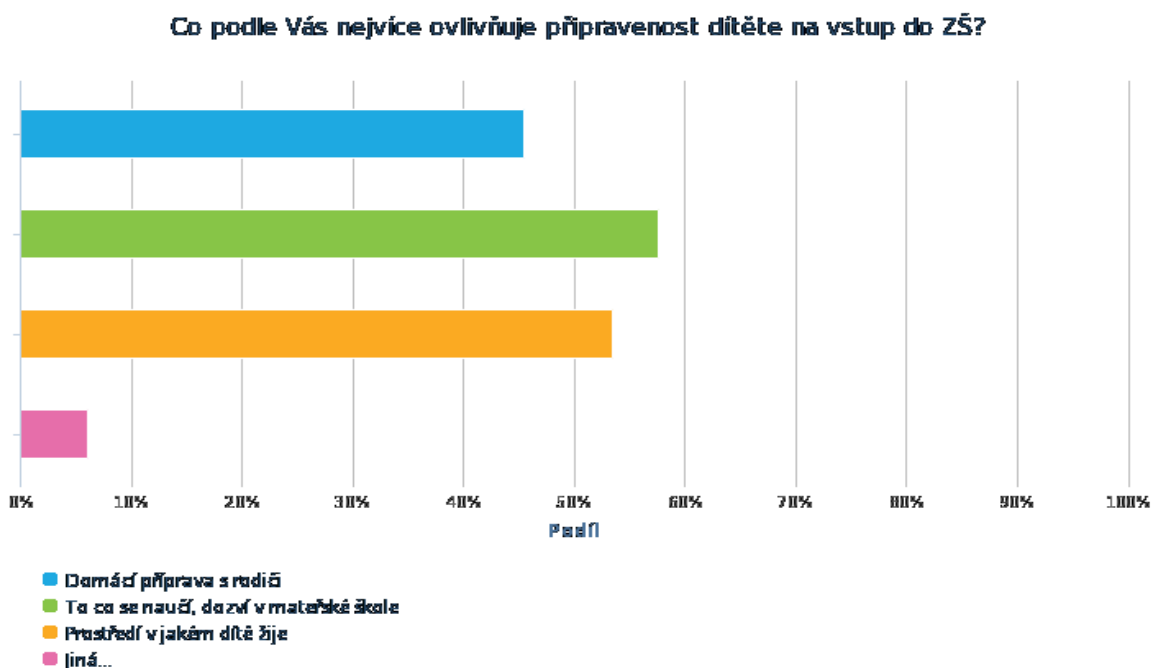
Tabulka 9 Příprava sourozence, zdroj: vlastní zpracování

Příprava sourozence na vstup do ZŠ	Četnost	Podíl
Ano, připravovala	30	30,3 %
Ne, nepřipravovala	9	9,1 %
Dítě má mladšího sourozence	25	25,3 %
Dítě nemá sourozence	35	35,4 %
Celkem	99	100 %

Desátá položka byla zaměřena to, co podle respondentů nejvíce ovlivňuje připravenost dítěte při vstupu do ZŠ. Respondenti měli možnost vybrat z více možností odpovědi. 57,6 % respondentů uvedlo, že dítě při vstupu do ZŠ, nejvíce ovlivňují znalosti pocházející z prostředí MŠ. 53,5 % respondentů uvedlo, že dítě ovlivňuje prostředí, v jakém žije. 45,5 % respondentů zvolilo možnost domácí přípravy s rodiči. 6,1 % respondentů zvolilo možnost “jiná odpověď”, kde respondenti uváděli součinnost všech předem vypsanych odpovědí.

Tabulka 10 Faktory ovlivňující připravenost, zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Domácí příprava s rodiči	45	45,5 %
To, co se naučí, dozví v MŠ	57	57,6 %
Prostředí v jakém dítě žije	53	53,5 %
Jiná	6	6,1 %

Graf 4 Faktory ovlivňující připravenost, zdroj: Survio

U **jedenácté položky** jsme se respondentů tázali, kdo nejvíce ovlivňuje jejich rozhodnutí o tom, zda je jejich dítě připraveno na vstup do ZŠ. K dané položce se váže dílčí výzkumný cíl: „Zjistit, kdo nejvíce ovlivňuje rozhodnutí rodičů o tom, zda je jejich dítě připraveno na vstup do ZŠ.“ 61,6 % respondentů uvedlo, že je pro ně hlavním faktorem při rozhodování o připravenosti jejich dítěte na vstup do ZŠ, jejich osobní názor, jak dítě znají oni sami. 25,3 % respondentů uvedlo, že je pro ně hlavní názor učitele MŠ. 10,1 % se řídí názorem pracovníka pedagogicko-psychologické poradny. Zbývajících 3 % respondentů uvádějí jako klíčový posudek dětského lékaře.

Tabulka 11 Názory při rozhodování, zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Můj názor, jak dítě znám já sám/a	61	61,6 %
Názor učitele, učitelky MŠ	25	25,3 %
Posudek dětského lékaře	3	3 %
Názor pracovníka pedagogicko-psychologické poradny	10	10,1 %
Celkem	99	100 %

Dvanáctá položka byla zaměřená na konkrétní dovednosti, které by měly děti, podle respondentů zvládnout při vstupu do ZŠ. Jedná se o otevřený typ otázky. Odpovědi byly nejprve analyzovány a poté seřazeny do kategorií. Respondenti jako nejčastější odpověď, uváděli komunikační dovednosti (51,5 %). K dané položce se váže dílčí výzkumný cíl: „Jaké dovednosti má zvládnout dítě, které je připraveno vstupu do ZŠ, podle rodičů?“

Příklad odpovědi jednoho z respondentů: „*Znalost svého jména i jména rodičů. Zná své bydliště, zaváže si tkaničky, podle předlohy dokáže přepsat písmeno, projde opičí dráhu. Komunikuje bez obtíží s dospělým i vrstevníky. Je samostatné, emočně vyrovnané.*”

Komunikační dovednosti patří mezi jedny z nejdůležitějších dovedností dítěte při vstupu do ZŠ. Respondenti ve svých odpovědích nejčastěji uváděli, že by děti měly znát své celé jméno, věk a bydliště. Dále také uváděli správnou výslovnost slov a smysluplný popis obrázku dítětem. Respondenti se shodovali s autorkami Bednářovou a Šmardovou (2010), které právě dané dovednosti uvádějí jako oblasti sledované při posuzování školní zralosti.

Další nejčastější odpovědi (42,4 %) respondentů byly předmatematické dovednosti. Příklad odpovědi jednoho z respondentů: „*Znát své jméno, věk, bydliště, jména rodičů, znát geometrické tvary, počítání do 10 a zpět, orientace v prostoru...*” I přesto, že je v odborné literatuře (Šmardová & Bednářová, 2010) uvedeno, že by děti měly zvládnout číselnou řadu pouze do šesti, respondenti uváděli číselnou řadu do 10 či 20.

39,4 % respondentů uvedlo jako další odpověď, samostatnost dítěte. Příklad odpovědi jednoho z respondentů: „*Samoobsluha, co se týká oblékání, jídla, hygieny, vydržet chvíli sedět a soustředit se, jemná motorika kvůli psaní.*” Tvrzení respondentky můžeme podložit také odbornou literaturou. Thorová (2015) uvádí, že dítě, které nastupuje do základní školy, by mělo vykazovat určitou míru samostatnosti. Ať už je to v oblasti základních hygienických návyků, stravování či oblékání. Jak respondentka sama uvedla, rozvoj oblasti jemné motoriky je nezbytné pro pozdější zvládnutí psaní.

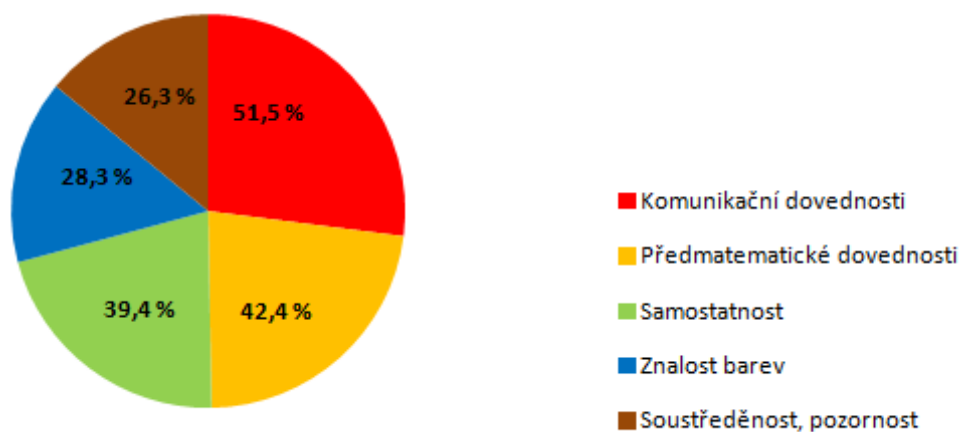
28,3 % respondentů se shodlo na znalosti barev, které by děti měly při nástupu do ZŠ znát, pojmenovat či rozlišit. Příklad odpovědi jednoho z respondentů: „*Poznat barvy, umět počítat do 10, poznat některé písmenka nebo čísla.*” Bednářová, Šmardová (2010) potvrzují názor respondentky. Uvádějí, že by dítě mělo být schopno, v rámci školní zralosti, pojmenovat odstíny barev a správně je přiřadit.

26,3 % respondentů uvedlo soustředěnost, pozornost jako jedny z důležitých dovedností dítěte při vstupu do ZŠ. Příklad odpovědi jednoho z respondentů: „*Pozornost, soustředěnost, vnímání, samostatnost.*” Thorová (2015) uvádí, že by dítě mělo být schopno, v období školní zralosti, soustředit se a udržet pozornost kolem 20 minut.

Tabulka 12 Kategorie dovedností, zdroj: vlastní zpracování

Kategorie	Četnost	Podíl
Komunikační dovednosti	50	51,5 %
Předmatické dovednosti	42	42,4 %
Samostatnost	39	39,4 %
Znalost barev	28	28,3 %
Soustředěnost, pozornost	26	26,3 %

Které konkrétní dovednosti by podle Vás, mělo dítě zvládnout při vstupu do ZŠ?

Graf 5 Kategorie dovedností, zdroj: vlastní zpracování

Ve třinácté položce měli respondenti zvolit, zda s tvrzením souhlasí, nesouhlasí, nebo jej nedokážou posoudit. Daná tvrzení jsou převzaté od Bednářové a Šmardové (2010), které uvádějí, že by dítě při vstupu do ZŠ mělo být schopno níže uvedená tvrzení zvládnout.

První tvrzení znělo: „*Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, samostatně se obléknout a zvládat základní hygienické návyky.*” Všech 99 respondentů souhlasilo s daným tvrzením.

Druhé tvrzení znělo: „*Dítě by mělo zvládnout, při vstupu do ZŠ, odloučení od rodičů po delší dobu.*” 95 respondentů souhlasilo s daným tvrzením, 1 respondent nesouhlasil s výrokem. 3 respondenti nedokázali tvrzení posoudit.

Třetí tvrzení znělo: „*Dítě by mělo, při vstupu do ZŠ, být schopno komunikovat a spolupracovat s ostatními dětmi a učitelkou.*” 95 respondentů souhlasilo s výrokem, 0 respondentů nesouhlasilo a 4 respondenti nedokázali tvrzení posoudit.

Čtvrté tvrzení znělo: „*Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, koncentrovat se na danou činnost a neodbíhat od ní.*” 86 respondentů s tvrzením souhlasilo, 7 respondentů s tvrzením nesouhlasilo a 6 respondentů nedokázalo tvrzení posoudit.

Páté tvrzení znělo: „*Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, chápat jednoduché pojmy související s časem (ráno, odpoledne, večer, zítra...) a být schopné události chronologicky řadit.*” 95 respondentů s tvrzením souhlasilo. 1 respondent nesouhlasil a 3 respondenti nedokázali posoudit dané tvrzení.

Šesté tvrzení znělo: „*Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, smysluplně popsat, co se nachází na obrázku.*” 96 respondentů s tvrzením souhlasilo, 0 respondentů nesouhlasilo, a 3 respondenti nedokázali posoudit dané tvrzení.

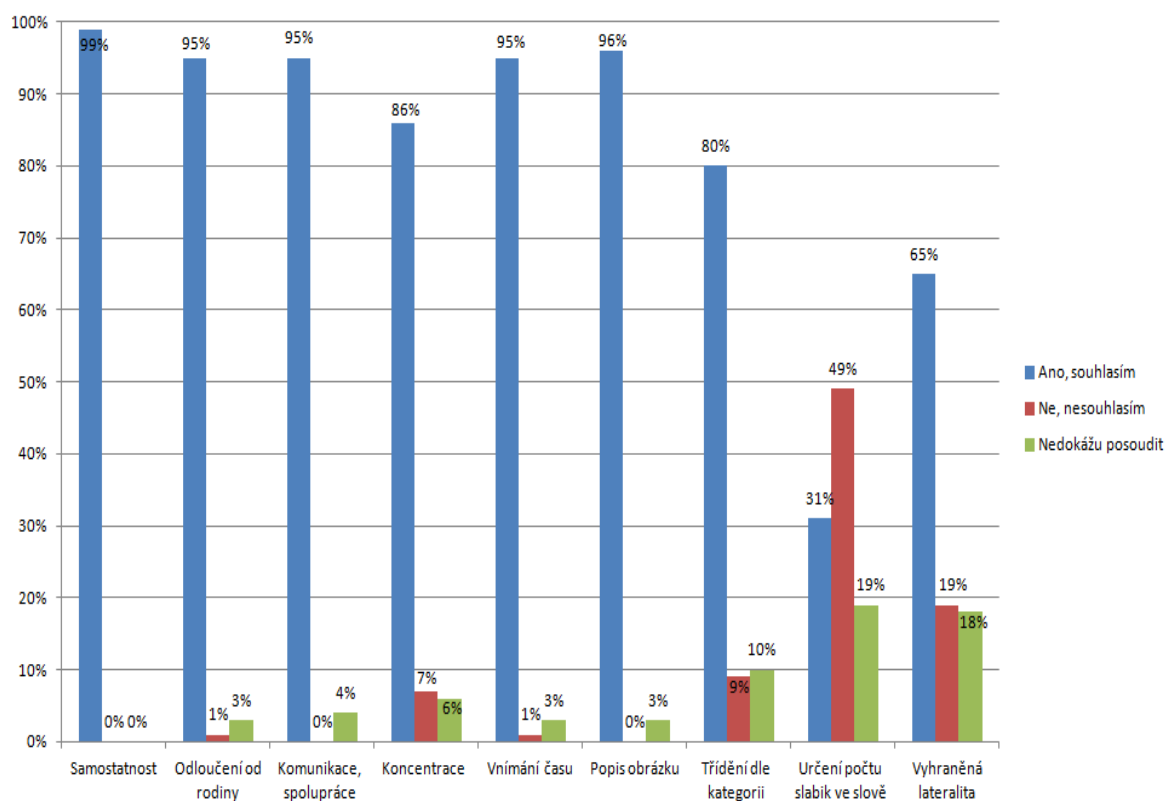
Sedmé tvrzení znělo: „*Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, třídit věci podle velikosti, druhu, množství apod.*” 80 respondentů souhlasilo s tvrzením, 9 respondentů nesouhlasilo s tvrzením a 10 respondentů nedokázalo tvrzení posoudit.

Osmé tvrzení znělo: „*Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, určit počet slabik ve slově.*”

31 respondentů souhlasilo s výrokem, 49 respondentů s tvrzením nesouhlasilo a 19 respondentů nedokázalo tvrzení posoudit.

Deváté tvrzení znělo: „*Dítě by mělo mít vyhraněnou laterální dominanci (pravé či levé ruky) při vstupu do ZŠ.*” 63 respondentů s výrokem souhlasilo, 19 respondentů s výrokem nesouhlasilo a 17 respondentů nedokázalo tvrzení posoudit.

Graf umístěný níže, znázorňuje jednotlivá tvrzení. Každé tvrzení je kategorizováno.

Graf 6 Názory na tvrzení, zdroj: vlastní zpracování

Ve čtrnácté položce měli respondenti zodpovědět, zdali konzultují s učitelkou MŠ, jak si jejich dítě v MŠ vede. 98 % respondentů uvedlo, že s učitelkou v MŠ konzultují, jak si jejich dítě v MŠ vede. 2 % respondentů uvedla, že tuto informaci po učitelce MŠ nevyžadují. Důvodem nevyžádání této informace může být lhostejnost rodiče, či nespolupráce jedné ze stran rodiče či MŠ. Důsledkem pak může být neinformovanost rodiče o tom, zda se dítě vyvíjí vhodným způsobem.

Tabulka 13 Konzultace s učitelkou, zdroj: vlastní zpracování

Konzultace	Četnost	Podíl
Ano, konzultuji	97	98 %
Ne, nevyžadují to	2	2 %
Celkem	99	100 %

V patnácté položce jsme se respondentů tázali, zda jim učitelka MŠ poskytla informaci o tom, zda je jejich dítě připraveno na vstup do ZŠ. 57,6 % respondentů uvedlo, že jim učitelka informaci o připravenosti jejich dítěte na vstup do ZŠ poskytla. 33,3 % respondentů uvedlo, že zatím tuhle informaci po učitelce nevyžadují. 8,1 % respondentů by si přálo informaci o připravenosti jejich dítěte na vstup do ZŠ, získat.

1 % respondentů uvedlo, že informace poskytnuté učitelkou MŠ o připravenosti dítěte na vstup do ZŠ, pro něj není důležitá.

Tabulka 14 Konzultace připravenosti, zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Ano, poskytl/a	57	57,6 %
Ne, ale přála bych si to	8	8,1 %
Ne, zatím tuhle informaci nevyžadují	33	33,3 %
Není to pro mě důležité	1	1 %
Celkem	99	100 %

V **šestnácté položce** jsme respondentům položili otázku, zda jejich MŠ pořádá informační schůzky týkající se zápisu do ZŠ či odkladu školní docházky. 62,6 % respondentů uvedlo, že jejich MŠ pořádá tento typ informačních schůzek. 19,2 % respondentů uvedlo, že si není jistá, zda schůzky MŠ pořádá. 18,2 % respondentů uvedlo, že MŠ schůzky nepořádá, ale respondenti by si to přáli.

Tabulka 15 Informační schůzky, zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Ano, pořádá	62	62,6 %
Ne, ale přála bych si to	18	18,2 %
Nevím	19	19,2 %
Celkem	99	100 %

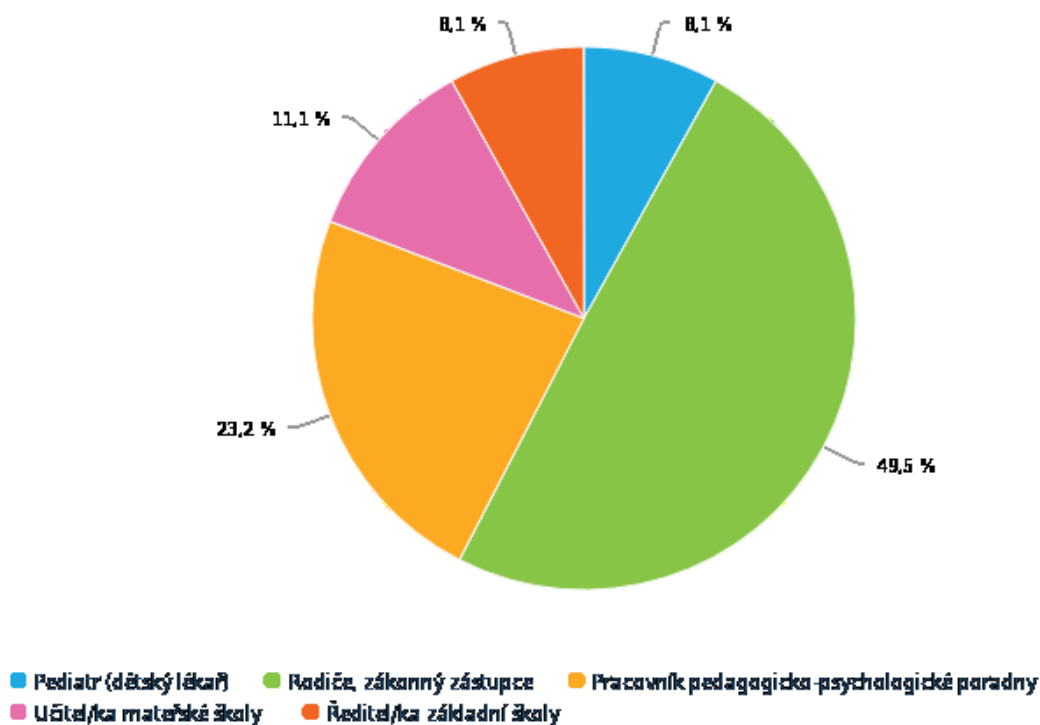
V **sedmnácté položce** jsme se respondentů tázali, kdo má podle nich konečné slovo při odkladu školní docházky. Téměř polovina respondentů (49,5 %) uvedla, že konečné slovo mají při odkladu rodiče, zákonní zástupci. 23,2 % respondentů uvedlo, že konečné slovo při odkladu povinné školní docházky má podle nich pracovník pedagogicko-psychologické poradny. 11,1 % respondentů uvedlo, že konečné slovo při odkladu školní docházky má učitelka MŠ. Daná část respondentů není v oblasti rozhodování o odkladu povinné školní docházky dostatečně informovaná. Učitelka MŠ může, či by dokonce spíše měla poskytnout rodiči svůj názor na to, zda je dítě připraveno nastoupit do ZŠ. Právě učitelky MŠ jsou s dítětem v každodenním kontaktu a všímají si, jakým způsobem se dítě vyvíjí. U odpovědi, že o školní docházce rozhoduje ředitel/ka ZŠ, rozhodlo 8,1 % respondentů.

Stejně tak respondenti 8,1 % uvedli, že podle nich má konečné slovo při odkladu školní docházky pediatr. Škála odpovědí je pravděpodobně zapříčiněna nevhodným položením otázky. Rozhodnutí o žádosti odkladu podávají rodiče. Odborníci jako pediatr, pracovník pedagogicko-psychologické poradny či učitelka MŠ, mohou dát pouze doporučení k dokladu a potvrzení školní nezralosti dítěte. Samotné rozhodnutí o odkladu však zůstává na rodičích. Jestliže se však rodiče pro odklad rozhodnou a o odklad povinné školní docházky požádají, je to právě ředitel, kdo má konečné slovo a odklad povinné školní docházky schválí.

Tabulka 16 Rozhodnutí o odkladu, zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Četnost	Podíl
Pediatr	8	8,1 %
Rodiče, zákonný zástupce	49	49,5 %
Pracovník pedagogicko-psychologické poradny	23	23,2 %
Učitelka MŠ	11	11,1 %
Ředitel/ka ZŠ	8	8,1 %
Celkem	99	100 %

Kdo má podle Vás konečné slovo při odkladu povinné školní docházky?

Graf 7 Rozhodnutí o odkladu školní docházky, zdroj: Survio

V **osmnácté položce** jsme se respondentů tázali na to, kde získávají informace, které se týkají zápisu do ZŠ či odkladu školní docházky apod. V dané otázce měli respondenti možnost zvolit více možností odpovědi. K dané položce se váže dílčí výzkumný cíl: „Zjistit, kde rodiče získávají informace týkající se zápisu do ZŠ a odkladu povinné školní docházky.“

Nejvíce respondentů (63,6 %) zvolilo získávání informací prostřednictvím MŠ (od učitelek, na nástěnkách, z webových stránek MŠ). 42,4% respondentů uvedlo, že informace získávají na internetu. 36,4 % respondentů uvedlo, že informace získávají v ZŠ (od učitelek, učitelů, na nástěnkách, z webových stránek ZŠ). 15,2 % respondentů uvedlo, že získávají informace od svých známých a přátel. Pouze 1 % respondentů uvedlo, že informace získává prostřednictvím literatury.

Tabulka 17 Zdroj informací, zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědi	Četnost	Podíl
V mateřské škole (od učitelek, na nástěnkách, z webových stránek MŠ)	63	63,6 %
V základní škole (od učitelek, na nástěnkách, z webových stránek ZŠ)	36	36,4 %
Na internetu	42	42,4 %
Literatura	1	1 %
Od známých, přátel	15	15,2 %

Následovali demografické položky (položka 18–21), které jsou popsány podkapitole 5.3.

Ve **dvacáté druhé položce** měli respondenti možnost vyjádřit své připomínky či náměty týkající se dotazníku. Vyjádřilo se celkem 10 (10,1 %) respondentů. Respondenti uváděli připomínky, kterými mi přáli štěstí k úspěšnému dokončení studia. Ostatní respondenti uváděli, že žádné připomínky nemají.

7 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU, DISKUZE A LIMITY

Podle 51,5 % rodičů by mělo dítě, které je připraveno na vstup do ZŠ, ovládat především komunikační dovednosti. Rodiče uváděli konkrétní příklady jako správná výslovnost slov, dostatečná slovní zásoba, správné skloňování slov atd. Odpovědi, které rodiče zmiňovali, se z velké většiny shodovaly s tvrzením autorek odborné literatury v oblasti pedagogiky Bednářová, Šmardová (2010) a psychologie Thorová (2015). Za drobnější nedostatek může být považována nepřesnost informací v oblasti předmatematických dovedností. Rodiče uváděli, že dítě, které je připraveno zahájit školní docházku, musí zvládnout číselnou řadu do deseti či dvaceti. Bednářová, Šmardová (2010) však uvádějí, že má dítě zvládnout číselnou řadu pouze do šesti. Tuhle dezinformaci však není nutno považovat za závažnou, jelikož Thorová (2015) uvádí, že průměrné předškolní dítě dokáže spočítat 10 předmětů. Rodiče by však své děti neměli přetěžovat a pokládat jim nároky větší, než mohou děti přiměřeně věku zvládnout. Dalším zjištěním výzkumu je, že 63,6 % rodičů získává informace týkající se zápisu do ZŠ a odkladu povinné školní docházky, nejčastěji v mateřské škole (od učitelek, na nástěnkách, z webových stránek MŠ). Vyskytly se dezinformace v oblasti konečného slova při rozhodování o odkladu povinné školní docházky. Daná část rodičů není v oblasti rozhodování o odkladu povinné školní docházky dostatečně informovaná. Jelikož 23,2 % rodičů tvrdí, že konečné slovo při rozhodování o odkladu povinné školní docházky, má pracovník pedagogicko-psychologické poradny. 11,1 % rodičů tvrdí, že konečné slovo má učitelka MŠ a 8,1 % rodičů tvrdí, že konečné slovo má při rozhodování o odkladu povinné školní docházky pediatr. Je sice pravdou, že zmínění odborníci se podílejí na posouzení, zdali je dítě připraveno zahájit povinnou školní docházku či nikoliv. Avšak konečné slovo zůstává na rodičích. Záleží totiž na nich, zda o odklad povinné školní docházky zažádají. Jestliže se však pro tento krok rodiče rozhodnou, a o odklad povinné školní docházky zažádají, je to právě ředitel ZŠ, kdo má konečné slovo o odkladu povinné školní docházky. Dalším zjištěním výzkumu, kdo nejvíce ovlivňuje rozhodnutí rodičů o tom, zda je jejich dítě připraveno na vstup do ZŠ, bylo to, že jsou to právě samotné názory rodičů, to jak dítě znají oni sami. Jistá nesrovnalost nastala ve třinácté položce, osmé tvrzení, kdy 49 % rodičů nesouhlasilo, že by dítě mělo zvládnout, při vstupu do ZŠ, určit počet slabik ve slově. Opět je toto tvrzení podloženo odbornou literaturou. Bednářová a Šmardová (2010) uvádějí, že by to dítě zvládnout mělo. Pravdou je, že se rodičům může zdát úkol pro dítě náročný.

Z výzkumu tedy vyplývá, že rodiče jsou o připravenosti dětí na vstup do ZŠ dostatečně informováni. Určité nesrovnalosti však nejsou problém dohledat v literatuře či se informovat učitelky MŠ, nebo ZŠ.

Za **limity** bakalářské práce může být považován výběr respondentů. Respondenti byli rodiče všech dětí, které navštěvují MŠ. Právě proto se objevovaly odpovědi, které poukazovaly na to, že se rodiče s dětmi nepřipravují, či neví, jak na to. Vhodným výběrem respondentů by proto tvořily pouze rodiče předškolních dětí.

Za další limit práce může být požadována také nevhodně položená otázka, které mohla působit mylně. Jednalo se o otázku: „Kdo má podle Vás konečné slovo při rozhodování o odkladu povinné školní docházky.“ Otázka byla myšlena, tak že odklad povinné školní docházky mají ve svých rukou především samotní rodiče a rozhodnutí, zda na odklad přistoupí je zcela jejich rozhodnutím.

7.1 Doporučení pro praxi

Je nutné, aby se rodiče v případě jakýchkoliv otázek týkajících se vývoje či školní zralosti a připravenosti dítěte neostýchali ptát odborníků. Informace, které jsou nezbytné pro zápis dítěte do školy či odklad povinné školní docházky naleznou na stránkách či nástěnce školy, školy. Popřípadě v literatuře.

Rodičům dětí předškolního věku je doporučeno vyhledat si dané dovednosti a schopnosti v oblastech školní zralosti a připravenosti, které by mělo dítě předškolního věku zvládnout. Učitelkám MŠ je doporučeno, jestliže se tak neděje, vytvořit přehledný manuál pro rodiče, který obsahuje pokyny týkající se zápisu do první třídy či odkladu povinné školní docházky.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se věnovala školní připravenosti a zralosti dítěte při vstupu do ZŠ z pohledu rodičů. Zabývala se také charakteristikou vývoje dítěte předškolního věku, školní zralostí a školní připraveností. Popisovala zápis do první třídy, či odklad školní docházky. V neposlední řadě se věnovala také spolupráci školy a rodiny.

Cílem výzkumu bylo zjistit informovanost rodičů o připravenosti dítěte na vstup do ZŠ. Cíle výzkumu byly naplněny. Ke zjišťování byla použita metoda dotazníkového šetření, tedy dotazníkem. Ten byl umístěn prostřednictvím internetové platformy Survio na sociálních sítích.

Téměř většina rodičů má správné informace o tom, co má dítě zvládnout při vstupu do ZŠ. Rodiče se s dětmi na vstup do ZŠ připravují vhodnými činnostmi, které rozvíjí oblasti školní zralosti. Konkrétní dovednosti, které by měly podle rodičů děti při nástupu do ZŠ zvládnout, rodiče uváděli odpovědi shodující se s odbornou literaturou Bednářové a Šmardové (2010). Mnohdy se objevily malé nesrovnalosti například v oblasti předmatematických dovednostech dítěte. Rodiče uváděli, že by mělo dítě napočítat do 10. Dle Bednářové a Šmardové (2010) však stačí, když dítě zvládne číselnou řadu do šesti.

Velká většina rodičů se při odpovídání konkrétních dovedností, které by mělo dítě při nástupu do ZŠ zvládnout, shodla. Psali dosti podobné odpovědi, ve kterých nejčastěji zaznívaly komunikační dovednosti, předmatematické dovednosti či samostatnost dítěte.

V sedmé položce, která se týkala konečného slova při rozhodování o odkladu školní docházky, 23,2 % rodičů odpovědělo, že konečné slovo má, podle nich pracovník pedagogicko-psychologické poradny. Je pravdou, že tento odborník může doporučit odklad, avšak konečné slovo stále závisí na samotném rodiči. Jestliže rodič o odklad školní docházky požádá, konečné rozhodnutí poté závisí na řediteli školy.

Ve třinácté položce, osmé tvrzení, 49 % rodičů nesouhlasilo, že by dítě mělo zvládnout, při vstupu do ZŠ, určit počet slabik ve slově. Bednářová a Šmardová (2010) uvádějí, že by to dítě zvládnout mělo. Pravdou je, že se rodičům může zdát úkol pro dítě náročný.

Bakalářská práce může být přínosná pro rodiče dětí předškolního věku či pro učitele mateřských a základních škol. Využít její poznatky mohou také ti, kteří s dětmi předškolního věku pracují.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Bartoňová, A. (2018). *Děti předškolního věku a jejich pojmání zdraví* (Bakalářská práce). Dostupné z <https://theses.cz/id/bnrkjm/Bakalsk-prce-Aneta-Bartoov-2018.pdf>
2. Bednářová, J., & Šmardová, V. (2010). *Školní zralost: Co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press.
3. Bracken, B., & Nagle, R. (2017). *Psychoeducational Assessment of Preschool Children*. Routledge.
4. Brassard, R. M., & Boehm, A. E. (2011). *Preschool Assessment: Principles and Practices*. Guilford Press.
5. Bytešníková, I. (2012). *Komunikace dětí předškolního věku*. Praha: Grada.
6. Dandová, E., Kropáčková, J., Nádvořníková, H., Pravcová, D., & Příkazská, I. (2018). *Školní zralost a odklady povinné školní docházky*. Praha: Raabe.
7. Diamond, J. (2016). *Kindergarten: A teacher, Her students, and a Year of Learning*. The New Press.
8. Fisak, B., & Barnett, P. (2019). *Anxiety in Preschool Children: Assessment, Treatment, and Prevention*. Routledge.
9. Hermanová, Z. (2015). *Školní zralost a počátek školní docházky z pohledu rodičů žáků základních škol na Kladensku* (Diplomová práce). Dostupné z <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/147588/?lang=en>
10. Hynková, E. (2016). *Spolupráce rodiny a školy v současných podmínkách* (Bakalářská práce). Dostupné z <https://theses.cz/id/zrxu5l/18683369>
11. Chrástka, M. (2016). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada.
12. Kadeřábková, I. (2017). *Komunikace mezi rodinou a školou* (Diplomová práce). Dostupná z <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120275710>
13. Lyman, D. R., & Hembree-Kigin, T. L. (2013). *Mental Health Interventions with Preschool Children*. Springer Science & Business Media.
14. Maňásková, D. (2011). *Motorický vývoj předškolního dítěte*. Dostupné z <http://medicinman.cz/?p=nemoci-sympt/motoricky-vyvoj-predskolniho-ditete>

15. Majerčíková, J. (2011). Rodina a její důvera k škole. *Pedagogika.sk*, 2(1), 9-27.
Dostupné z <http://www.casopispedagogika.sk/rocnik-2/cislo-1/Majercikova.pdf>
16. Majerčíková, J. (2017). Odklady povinné školní docházky v perspektivě učitelek mateřských škol. *Orbis scholae*, 11(1), 9–30.
Dostupné z https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/488761/mod_resource/content/2/Majer%C4%8D%C3%ADkov%C3%A1_2017.pdf
17. Mertin, V., & Gillernová, I. (2010). *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál.
18. Mertin, V., & Krejčová, L. (2014). *Zralost 5: Psychický vývoj pětiletých dětí: Informace pro rodiče*. Praha: MediMedia Information.
19. Otevřelová, H. (2016). *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál.
20. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* (2018). Dostupné z http://www.msmt.cz/file/38919_1_1/
21. Rothová, E. (2016). *Rozvíjení předmatematických představ v předškolním věku ve spojení s pohybem, se zaměřením na oblast orientace v prostoru* (Bakalářská práce). Dostupné z <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/27409/1/BAKALARSKA%20PRACE%20EVA%20ROTHOVA.pdf>
22. Sedláčková, H., Syslová, Z., & Štěpánková, L. (2012). *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer.
23. Smolíková, A. (2011). *Připravenost dětí pro vstup do základní školy* (Bakalářská práce). Dostupné z https://theses.cz/id/flghbb/DP_Pipravenost_dt_pro_vstup_do_zkladn_koly_Smolkov_AnetaU.pdf
24. Svobodová, Z. (2016). Zápis dítěte do první třídy – kritéria, spravedlivost a pohled zákonných zástupců. *Pedagogika*, 66(5), 592–607. Dostupné z http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=11615&edmc=11615
25. Šmelová, E., Petrová, A., Suralová, E., & kol. (2012). *Připravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula*. Olomouc: Univerzita Palackého.

26. Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie: Proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál.
27. Válková, I. (2018). *Názory učitelů primárního vzdělávání na připravenost dětí na vstup do základní školy* (Bakalářská práce). Dostupné z <https://theses.cz/id/qq5b4e/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod. a podobně

atd. a tak dále

MŠ mateřská škola

Rvp pv Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

ZŠ základní škola

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Věk dítěte respondenta, zdroj: Survio	36
Graf 2 Návštěva ZŠ, zdroj: Survio.....	39
Graf 3 Časová dotace přípravy, zdroj: Survio	41
Graf 4 Faktory ovlivňující připravenost, zdroj: Survio	43
Graf 5 Kategorie dovedností, zdroj: vlastní zpracování	45
Graf 6 Názory na tvrzení, zdroj: vlastní zpracování.....	47
Graf 7 Rozhodnutí o odkladu, zdroj: Survio.....	49

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Věk dítěte respondenta, zdroj: vlastní zpracování	36
Tabulka 2 Umístění MŠ, zdroj: vlastní zpracování	37
Tabulka 3 Typy MŠ, zdroj: vlastní zpracování.....	37
Tabulka 4 MŠ součástí ZŠ, zdroj: vlastní zpracování	38
Tabulka 5 Návštěva ZŠ, zdroj: vlastní zpracování	38
Tabulka 6 Příprava do ZŠ, zdroj: vlastní zpracování.....	39
Tabulka 7 Domácí příprava, zdroj: vlastní zpracování.....	40
Tabulka 8 Časová dotace přípravy, zdroj: vlastní zpracování	41
Tabulka 9 Příprava sourozence, zdroj: vlastní zpracování	42
Tabulka 10 Faktory ovlivňující připravenost, zdroj: vlastní zpracování	42
Tabulka 11 Názory při rozhodování, zdroj: vlastní zpracování.....	43
Tabulka 12 Kategorie dovedností, zdroj: vlastní zpracování	45
Tabulka 13 Konzultace s učitelkou, zdroj: vlastní zpracování	47
Tabulka 14 Konzultace připravenosti, zdroj: vlastní zpracování	48
Tabulka 15 Informační schůzky, zdroj: vlastní zpracování	48
Tabulka 16 Rozhodnutí o odkladu, zdroj: vlastní zpracování	49
Tabulka 17 Zdroj informací, zdroj: vlastní zpracování	50

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Vzor dotazníku, zdroj: vlastní zpracování

PŘÍLOHA 1: VZOR DOTAZNÍKU, ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Informovanost rodičů o připravenosti dítěte na vstup do základní školy

Vážení rodiče,

jmenuji se Šárka Skovajsová a jsem studentkou oboru Učitelství pro mateřské školy, na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Píši bakalářskou práci s názvem „Informovanost rodičů o připravenosti dítěte na vstup do základní školy“.

Cílem mé bakalářské práce je shromáždění a vyhodnocení dat, týkající se dané problematiky. Proto se na Vás obracím s prosbou o vyplnění mého anonymního dotazníku, který poslouží jako výzkumný vzorek ke sběru potřebných dat.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas!

1. Uvedte věk Vašeho dítěte

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 2-3 roky
- 4-5 let
- 6-7let

2. Dítě navštěvuje mateřskou školu

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Na vesnici
- Ve městě

3. Jaký typ mateřské školy dítě navštěvuje?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Soukromá
- Státní
- Alternativní (Waldorfská, Montessori, Daltonská...)
- Dětská skupina
- Jiná...

4. Je mateřská škola, kterou vaše dítě navštěvuje součástí základní školy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano
 Ne

5. Byli jste se společně s dítětem na základní škole podívat?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano
 Ne, teprve to plánuji
 Ne, nepovažuji to za důležité
 Základní škola nám takovou možnost neumožňuje

6. Připravujete se doma s dítětem na vstup do základní školy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, připravuji
 Ne, nepovažuji to za důležité
 Ne, nevím jak na to

7. Jak se připravujete s dítětem na vstup do základní školy? (odpovězte pouze pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a „ano“)

8. Uvedte jak často se s dítětem připravujete na vstup do základní školy? (odpovězte pouze pokud se s dítětem připravujete na vstup do ZŠ)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Každý den
 3x - 5x týdně
 Nepravidelně
 Jiná...

9. Jestliže má dítě staršího sourozence, připravoval/a jste se s ním doma na vstup do ZŠ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, připravoval/a
- Ne, nepřipravoval/a
- Dítě má mladšího sourozence
- Dítě nemá sourozence

10. Co podle Vás nejvíce ovlivňuje připravenost dítěte na vstup do ZŠ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Domácí příprava s rodiči
- To co se naučí, dozví v mateřské škole
- Prostředí v jakém dítě žije
- Jiná...

11. Co je pro Vás hlavním faktorem při rozhodování, zda je vaše dítě připraveno na zahájení povinné školní docházky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Můj názor, to jak dítě znám já sama/sám
- Názor učitelky mateřské školy
- Lékařský posudek od pediatra (dětského lékaře)
- Názor pracovníka pedagogicko-psychologické poradny

12. Které konkrétní dovednosti by podle Vás, mělo dítě zvládnout při vstupu do ZŠ?

13. Jaký je Váš názor na dané tvrzení?

	Ano, souhlasím	Ne, nesouhlasím	Nedokážu posoudit
Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, se samostatně obléknout a zvládat základní hygienické návyky.	☐	☐	☐
Dítě by mělo zvládnout, při vstupu do ZŠ, odloučení od rodičů po delší dobu.	☐	☐	☐
Dítě by mělo, při vstupu do ZŠ, být schopno komunikovat a spolupracovat s ostatními dětmi a učitelkou.	☐	☐	☐
Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, koncentrovat se na danou činnost a neodbíhat od ní.	☐	☐	☐
Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, chápat jednoduché pojmy související s časem (ráno, odpoledne, večer, zítra...) a být schopné události chronologicky řadit.	☐	☐	☐
Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, smysluplně popsat, co se nachází na obrázku.	☐	☐	☐
Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, třídít věci podle velikosti, druhu, množství apod.	☐	☐	☐
Dítě by mělo být schopno, při vstupu do ZŠ, určit počet slabik ve slově.	☐	☐	☐
Dítě by mělo mít vyhraněnou laterální dominanci (pravé či levé ruky) při vstupu do ZŠ.	☐	☐	☐

14. Konzultujete s učitelkou to, jak si Vaše dítě v mateřské škole vede?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, konzultuji
- Ne, nevyžaduji to

15. Poskytl(a) Vám učitelka informaci o tom, zda je vaše dítě připraveno na vstup do ZŠ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, poskytla
- Ne, ale přál(a) bych si to
- Ne, zatím tuhle informaci nevyžaduji
- Není to pro mě důležité

16. Pořádá Vaše mateřská škola informační schůzky týkající se zápisu, odkladu apod.?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, pořádá
- Ne, ale přála bych si to
- Nevím

17. Kdo má podle Vás konečné slovo při odkladu povinné školní docházky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Pediatr (dětský lékař)
- Rodiče, zákonný zástupce
- Pracovník pedagogicko-psychologické poradny
- Učitel/ka mateřské školy
- Ředitel/ka základní školy

18. Kde získáváte informace týkající se zápisu do základní školy, informace o odkladu povinné školní docházky apod.?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- V mateřské škole (od učitelek, na nástěnkách, z webových stránek MŠ)
- V základní škole (od učitelek, na nástěnkách, z webových stránek ZŠ)
- Na internetu
- Literatura
- Od známých, přátel

19. Jste

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Žena
- Muž

20. Váš věk

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 18-25 let
- 26-35 let
- 36-45 let
- 46 let a výše

Jiná...

21. Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Základní škola
- Střední škola bez maturity (výuční list)
- Střední škola s maturitou
- Vyšší odborná škola
- Vysoká škola

Jiná...

22. Prostor pro připomínky či náměty k dotazníku